

GEDEELDE GESCHILLEN

Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de rechterlijke macht
vanaf 1950

R.P.B.A. Dingemans
R.W. Steensma

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers, eerder overgedragen archieven worden ook eerder volledig toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, hij overstromd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou bij de invoering van de nieuwe wet in een korte periode moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar, noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de Archiefwet 1962 zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefdienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar, terwijl de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk is geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens op zich moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT gaat ervan uit dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten, maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganen staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de Rijksarchiefdienst worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van deze doelstelling bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken is de methode institutioneel onderzoek van PIVOT. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure 'Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's Gravenhage 1993)).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen gezamenlijk ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop overheidsorganen handelend optreden en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen en overige actoren;
 - de onderlinge relaties tussen de actoren;
 - de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, inclusief:
 - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum);
 - de grondslag (bron) van elke handeling;
 - het product van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op het totstandbrengen van een product, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen

zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven en literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Bij het onderhavig institutioneel onderzoek is grofweg gezegd maar sprake van één handeling die aan deze definitie voldoet, namelijk 'het door de overheid op juridische basis oplossen van een geschil'. Gezien de te grote reikwijdte van de beschrijving is besloten de 'handelingen' van de rechterlijke macht op procedure-niveau te beschrijven. Hiermee treedt een grotere verscheidenheid in beschrijvingen op, waarmee een latere reconstructie van het handelen door de rechterlijke macht op hoofdlijnen mogelijk is. Het opsplitsen van handelingen naar het procedure-niveau verklaart overigens de titel van het rapport. Niet alleen deelt men een geschil met een ander, maar ook de handelingen (ver)delen het geschil.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. 'Actor' volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als 'een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein'. Streckten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht, onder 'overheidsorgaan' verstaan 'organen van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend'. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

Ook het begrip actor is in dit rapport ruimer geïnterpreteerd door gebruikelijk. Naast de uitvoerder van de nader omschreven handelingen, waardoor bijvoorbeeld de griffie als actor is genoemd, speelt hier nog een andere factor. Het betreft hier het verschil in politieke verantwoordelijkheid tussen de zittende en staande magistratuur. Hoewel het Openbaar Ministerie (staande magistratuur) onder politieke verantwoordelijkheid valt van de minister van Justitie, zijn de 'rechtsprekende' leden van de rechterlijke macht politiek onafhankelijk. Toch is het voor de context van belang dat tegenover de rechtsprekende colleges als actor het Openbaar Ministerie wordt genoemd in plaats van de minister.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen van particuliere instellingen niet opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven wanneer de door hen opgemaakte neerslag van handelingen bestemd is te blijven berusten bij de rechterlijke macht.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het 'basis selectiedocument' (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt uit de beschrijving van het RIO. In overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst gezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgebracht worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister / staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan (ordeningsplan) teneinde het

beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de verantwoordelijke organen zelf te verbeteren. Bij de rechterlijke macht is een dergelijk ordeningsplan op zeer korte termijn realiseerbaar.

Uiteindelijk zal in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels is uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarvan bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Inhoud

LIJST VAN AFKORTINGEN EN GERAADPLEEGDE WETGEVING	8
VERANTWOORDING VAN HET ONDERZOEK	9
AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK EN TOELICHTING OP DE SAMENHANG	10
DE CONTEXT VAN HET HANDELEN.....	12
OVERZICHT VAN ACTOREN.....	17
HANDELINGEN	25
ALGEMENE HANDELINGEN	26
<i>Verantwoording</i>	26
<i>Informatieverstrekking</i>	26
HANDELINGEN GERECHTELIJKE PROCEDURES	27
<i>Standaardhandelingen gerechtelijke procedures</i>	27
<i>Handelingen burgerlijk proces</i>	29
Dagvaardingsprocedures eerste aanleg kantongerecht.....	29
Dagvaardingsprocedures eerste aanleg arrondissementsrechtbank.....	31
Dagvaardingsprocedures hoger beroep arrondissementsrechtbank.....	33
Dagvaardingsprocedures eerste aanleg gerechtshof.....	35
Dagvaardingsprocedures hoger beroep gerechtshof	37
Dagvaardingsprocedure cassatie Hoge Raad	39
Verzoekschriftprocedures eerste aanleg kantongerecht	40
Verzoekschriftprocedures eerste aanleg arrondissementsrechtbank	41
Verzoekschriftprocedures hoger beroep arrondissementsrechtbank	42
Verzoekschriftprocedures eerste aanleg gerechtshof	43
Verzoekschriftprocedures hoger beroep gerechtshof	44
Verzoekschriftprocedures cassatie Hoge Raad	45
Voorlopige voorzieningen kantongerecht	46
Rechterlijke bevelen tot betaling kantongerecht.....	47
Voogdij- en bewindprocedures kantongerecht / arrondissementsrechtbank	48
Kort gedingprocedures arrondissementsrechtbank	50
Faillissementen arrondissementsrechtbank.....	51
Tenuitvoerlegging buitenlandse vonnissen arrondissementsrechtbank.....	53
Overige handelingen arrondissementsrechtbank.....	54
Overige handelingen gerechtshof	55
Overige handelingen Hoge Raad	56
<i>Handelingen strafproces</i>	57
Strafproces eerste aanleg kantongerecht.....	57
Strafproces eerste aanleg arrondissementsrechtbank	59
Strafproces hoger beroep arrondissementsrechtbank	61
Strafproces hoger beroep gerechtshof.....	62
Strafproces cassatie Hoge Raad	63
Raadkamerbeslissingen arrondissementsrechtbank	64
Raadkamerbeslissingen gerechtshof	66
Raadkamerbeslissingen Hoge Raad	68
Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel	69
Tenuitvoerlegging buitenlandse vonnissen arrondissementsrechtbank.....	71
Beklag over niet-vervolgving van strafbare feiten - gerechtshof.....	72
Berechting leden Staten-Generaal en kabinet - Hoge Raad	73
<i>Handelingen bestuursrechtelijk proces</i>	74
Beroepschriften sector bestuursrecht arrondissementsrechtbank	74
Beroepschriften ‘Wet Mulder’	76
HANDELINGEN BUITENGERECHTELIJKE PROCEDURES	81
Advies inzake brieven van wettiging aan de minister van Justitie.....	81
Beëdiging van functionarissen.....	82
LITERATUUR.....	83

Lijst van afkortingen en geraadpleegde wetgeving

Awb	Algemene wet bestuursrecht. Wet van 4 juni 1992, Stb. 315.
BOPZ	Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Wet van 29 oktober 1992, Stb. 669.
BW	Burgerlijk Wetboek (Boek 1). Wet van 11 december 1958, Stb. 590.
Fw	Faillissementenwet. Wet van 30 september 1893, Stb. 140.
Grw	Grondwet. Laatstelijk gewijzigd bij de Rijkswet van 10 juli 1995, Stb. 402 en de wet van 10 juli 1995, Stb. 404.
RO	Wet op de Rechterlijke Organisatie. Wet van 18 april 1827, Stb. 20.
RV	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Wet van 3 november 1934, Stb. 566.
WED	Wet op de economische delicten. Wet van 22 juni 1950, Stb. K 258.
WOTS	Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis. Wet van 10 september 1986, Stb. 464.
WvK	Wetboek van Koophandel. Wet van 4 juli 1874, Stb. 89.
WvSv	Wetboek van Strafvordering. Wet van 29 juni 1925, Stb. 308.
WvSr	Wetboek van Strafrecht. Wet van 15 april 1886, Stb. 64.

voorts:

- Advocatenwet. Wet van 23 juni 1952, Stb. 365.
- Beroepswet. Wet van 2 februari 1955, Stb. 47.
- EEG-Executieverdrag 1968. Verdrag van 27 september 1968. Wet van 10 april 1974, Stb. 223.
- Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder). Wet van 3 juli 1989, Stb. 300.
- Wet op het Notarisambt. Wet van 9 juli 1842, Stb. 20.
- Wegenverkeerswet 1994. Wet van 21 april 1994, Stb. 475.
- Wet van 28 oktober 1999 tot wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie en van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, stekkende tot vervanging van de mogelijkheid van beroep in cassatie door de mogelijkheid van hoger beroep, alsmede het aanbrengen van enige andere wijzigingen (vervanging in Mulder-zaken van beroep in cassatie door hoger beroep bij het gerechtshof Leeuwarden), Stb. 469.
- Besluit van 25 november 1999, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van Wet van 28 oktober 1999 (Stb. 469) tot wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie en van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, stekkende tot vervanging van de mogelijkheid van beroep in cassatie door de mogelijkheid van hoger beroep, alsmede het aanbrengen van enige andere wijzigingen (vervanging in Mulder-zaken van beroep in cassatie door hoger beroep bij het gerechtshof Leeuwarden), Stb. 508.

Verantwoording van het onderzoek

Bij de afdeling Centrale Justitiële Documentatie van het ministerie van Justitie is het project VARO ondergebracht. Het project VARO (Verbetering Archief functie Rechterlijke Organisatie) heeft als voornaamste doel de grote achterstanden bij de archieven van de rechterlijke macht weg te werken en nieuwe achterstanden te voorkomen. Het ministerie van Justitie sloot op 15 januari 1999 een convenant met de Rijksarchiefdienst om te komen tot een selectielijst voor de archieven van de rechterlijke macht. De daadwerkelijke uitvoering van dit convenant is grotendeels overgedragen aan het project PIVOT bij de Rijksarchiefdienst en het project VARO bij het ministerie van Justitie. Op deze manier kon lopende dit institutioneel onderzoek, middels de landelijke VARO-vergaderingen, contact worden gehouden met alle archivariissen van de rechterlijke macht. Naast dit contact met de ‘werkvloer’ is vanuit VARO ook een specifieke werkgroep ingesteld ter ondersteuning van het onderzoek. In de werkgroep zijn niet alleen de handelingen getoetst aan de (verwachte) neerslag in de depots, maar ook de wetsartikelen zijn vergeleken met de betreffende handelingen. De werkgroep bestond uit:

- Mw. W.L. Deimveld, archivaris bij de arrondissementsrechtbank te Alkmaar;
- Drs. D.M. Baptiste, senior coördinator Organisatie, Ontwikkeling en Administratieve Organisatie, bij het ministerie van Justitie, Directie Rechtspleging;
- F. Talstra, archivaris bij de arrondissementsrechtbank te Groningen;
- L. Oldersma, hoofd collectiebeheer bij het Ryksargyf te Leeuwarden, tevens bedenker van de opzet van dit rapport;
- R.W. Steensma, opsteller van het concept-rapport.

De werkgroep kwam op 8 juli en 8 oktober 1999 bijeen te Groningen en op 12 januari 2000 te Amersfoort. Gedurende de loop van het onderzoek is de opsteller van het concept-rapport ook buiten deze bijeenkomsten met de leden in contact geweest, evenals met P.T. Tuik, arrondissementsarchivaris te Leeuwarden. Daarnaast hebben twee leden van de werkgroep (F. Talstra en L. Oldersma) op 28 juli 1999 de (concept-)handelingen getoetst aan de archiefbescheiden in het gerechtsgebouw te Groningen. De bevindingen zijn verwerkt in de uiteindelijke handelingenlijst. De als grondslag voor de handelingen genoemde wetsartikelen zijn besproken met:

- D. Goudart, senior beleidsmedewerker, afdeling Beleid, ministerie van Justitie;
- A. van Dijk, gerechtssecretaris, sector strafrecht, arrondissementsrechtbank Leeuwarden;
- F.P. Dillingh, senior gerechtssecretaris, sector bestuursrecht, arrondissementsrechtbank Leeuwarden.

Eind december 1999 kwam het concept-rapport gereed. Dit is verspreid onder de leden van de permanente begeleidingscommissie selectie archiefbescheiden rechterlijke macht en de gerechtsarchivarissen. Hun reacties hebben geleid tot een grondige aanpassing en aanvulling van het rapport. Deze zijn uitgevoerd door drs. R.P.B.A. Dingemans, na overleg met mr. A.G. Bosch en mr. C.I. Blok-Bitter (beide lid van de permanente begeleidingscommissie selectie archiefbescheiden rechterlijke macht van het ministerie van Justitie), en L. Oldersma.

Afbakening van het onderzoek en toelichting op de samenhang

Dit onderzoek richt zich op de handelingen van de rechterlijke macht. De Grondwet vormt de basis voor de afbakening van de rechterlijke macht. In artikel 116, eerste lid wordt namelijk bepaald dat de wet de gerechten aanwijst die behoren tot de rechterlijke macht. De wet RO bepaalt in artikel 1 welke gerechten dit zijn: de Hoge Raad, de gerechtshoven, de arrondissementsrechtbanken en de kantongerechten.

Het onderzoek richt zich op drie hoofdgebieden binnen de rechtspraak, te weten het burgerlijk recht, het strafrecht en het bestuursrecht.¹ Bij de analyse van de handelingen is uitgegaan van de belangrijkste grondslagen van het procesrecht, te weten het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Wetboek van Strafvordering en de Algemene wet bestuursrecht. Een andere belangrijke bron van informatie is geweest het Handboek primaire processen Rechterlijke Organisatie, dat in 1995 door de Directie Rechtspleging van het ministerie van Justitie werd uitgebracht. Dit Handboek biedt een gedetailleerd overzicht van ‘de meest relevante bedrijfsprocessen binnen de rechterlijke macht’. Vergelijking van de aldus geformuleerde handelingen met de daadwerkelijke neerslag in de depots van de gerechtsgebouwen te Groningen en Leeuwarden (op 28 juli 1999 respectievelijk 15 maart 2000) leverde hier en daar aanvullende handelingen op.

Dit onderzoek beperkt zich tot de handelingen van de ‘gewone rechter’ (Hoge Raad, gerechtshoven, arrondissementsrechtbanken en kantongerechten). Handelingen van bijzondere rechters zijn derhalve buiten beschouwing gelaten. Ook handelingen van de minister van Justitie ten aanzien van de rechterlijke organisatie (personeelsbeleid, organisatiebeleid, financieel beleid etc.) worden niet in dit rapport behandeld. Deze handelingen zijn beschreven in: C.K. Berghuis, *Rechtspleging en Rechtshulp. De datageschiedenis van handelingen en organisatie-eenheden van de justitiële ministeriële organisatie van de rechtspleging en rechtshulp, 1945 – 1992*, 's-Gravenhage 1993 (PIVOT-rapport nr. 10).²

Voor wat betreft de strafrechtspraak betekent deze begrenzing dat de militaire strafrechtspraak door het Hoog Militair Gerechtshof, de krijgswet en andere militaire rechtsprekende organen, die stoelt op het Wetboek van militair strafrecht en de diverse uitvoeringsregelingen daarvan, niet is beschreven.³

De bestuursrechtspraak is in dit rapport alleen beschreven waar deze in handen is van de gewone rechterlijke macht (Hoge Raad, gerechtshoven, arrondissementsrechtbanken en kantongerechten).⁴ Het gaat hier concreet om de beroepschriftprocedures op grond van de Algemene wet bestuursrecht bij de sector Bestuursrecht van de arrondissementsrechtbanken (vanaf 1992) en om de rechtspraak op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (vanaf 1989). De handelingen van bijzondere administratieve rechters, zoals de Raad van State⁵, de Raden van Beroep, de

¹ In Nederland heeft alleen de rechterlijke macht de taak om recht te spreken op het gebied van burgerlijk recht (geschillen tussen burgers onderling) en strafrecht. Daarnaast kan aan de rechterlijke macht bestuursrechtspraak worden opgedragen (artt. 112 en 113 Grw.). Bovendien mag ‘de gewone rechter’ zich ook op het gebied van de tuchtrechtspraak begeven.

² Het bijbehorende ontwerp-Basis Selectiedocument *Zorg voor de rechtspleging* is in april 2000 gereedgekomen.

³ Het militaire strafrecht en tuchtrecht is beschreven in: F. van der Doe en M.L. Loef, *Geef acht. Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993*, 's-Gravenhage 1994 (PIVOT-rapport nr. 25).

⁴ Op grond van art. 112, tweede lid Grondwet kan de wet ‘de berechting van geschillen die niet uit burgerlijke rechtsbetrekkingen zijn ontstaan, opdragen hetzij aan de rechterlijke macht, hetzij aan gerechten die niet tot de rechterlijke macht behoren.’ Dit betekent dus dat aan de rechterlijke macht ook bestuursrechtspraak kan worden opgedragen.

⁵ De Afdeling voor de geschillen van bestuur als adviesorgaan inzake Kroonberoepen (tot 1988) en als rechtsprekend orgaan inzake Kroonberoepen (1988-1994). Voorts de Afdeling rechtspraak als rechtsprekend orgaan in AROB-zaken, (1976-1994). Vanaf 1994 de Afdeling Bestuursrechtspraak (als rechtsprekend orgaan).

Ambtenarengerechten, de Centrale Raad van Beroep, de Raden van Beroep voor de directe belastingen, de Tariefcommissie, het College van Beroep Studiefinanciering en het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, zijn niet meegenomen. Deze colleges zijn of worden beschreven in andere onderzoeken.⁶ Handelingen met betrekking tot de rechtspraak inzake belastingzaken zijn reeds beschreven in PIVOT-rapport nr. 19; om die reden zijn deze bestuursrechtelijke zaken in dit RIO buiten beschouwing gelaten.⁷

Voor verwante beleidsterreinen als gratie, reclassering, TBS, gevangeniswezen, kindbescherming, internationale rechtshulp en politie, waarop de rechterlijke macht ook opereert, zijn of worden eveneens andere RIO's vervaardigd.

Tenslotte zij vermeld dat ook in een aantal andere RIO's reeds handelingen van onderdelen van de rechterlijke macht zijn beschreven, namelijk in PIVOT-rapport nr. 11 (nationaliteiten), 23 (toelating van vreemdelingen), 31 en 100 (politie), 35 (pacht- en grondprijnsbeleid), 37 en 38 (invoerrechten en accijnzen).

Een inhoudelijke afbakening vindt plaats op proces-niveau. Hoewel bijvoorbeeld de verschillende bijzondere kamers bij de arrondissementsrechtbanken en de gerechtshoven in voor die kamers specifieke gevallen recht spreken, zijn de procedures (wanneer niet specifiek aangegeven) voor die kamers gelijk. Ditzelfde geldt voor de handelingen van de politierechter, de economische politierechter en de kinderrechter.

Voor een afbakening van tijd is de begindatum 1950 om een aantal redenen gekozen. Ten eerste beschrijven alle PIVOT-rapporten samen het overheidshandelen in de periode na de oorlog. Bij het rapport inzake de rechterlijke macht is met name gekozen voor 1950 aangezien de tien-jarenblokken beter aansluiten bij 1950 dan bij 1945. Daarnaast wordt vermeden dat recente bescheiden een zelfde beoordeling krijgen als bescheiden uit de periode van bijzondere rechtspleging en zelfs mogelijke bescheiden uit de tijd van de politionele acties. De einddatum is de datum van vaststelling van de lijst. Daarna is de lijst maximaal 20 jaar geldig. Het spreekt voor zich dat zowel het voorliggend rapport als de latere selectielijst voortdurend onderhouden zullen moeten worden.

⁶ Raad van State: zie PIVOT-rapport nr. 17. Raden van Beroep voor de directe belastingen en Tariefcommissie: zie PIVOT-rapport nr. 19. College van beroep studiefinanciering: zie PIVOT-rapport nr. 42. College van Beroep voor het Bedrijfsleven: zie PIVOT-rapport nr. 58.

⁷ Zie P.C.A. Lamboo, *Belastingverheffend. Een onderzoek naar instituties en handelingen op grond van algemene wet- en regelgeving inzake het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993*, PIVOT-rapport nr. 19, 's-Gravenhage 1994, handelingen 10, 74, 76, 77 (gerechtshoven), 15 (Raden van beroep voor de directe belastingen), 50, 53 (Openbaar Ministerie), 74 (Tariefcommissie), 75 (Hoge Raad).

De context van het handelen

Het burgerlijk proces

In het burgerlijk proces kunnen twee hoofdvormen onderscheiden worden, die verband houden met de wijze waarop de zaak aanhangig gemaakt wordt: de dagvaardingsprocedure en de verzoekschriftprocedure. In burgerlijke zaken is rechtsbijstand (procesvertegenwoordiging) verplicht bij de rechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad. Bij het kantongerecht is rechtsbijstand niet verplicht. Partijen kunnen voor de kantonrechter in persoon verschijnen en hun zaak zelf behandelen. Men kan dit ook laten doen door een gemachtigde, hetgeen meestal het geval is (deurwaarder, zaakwaarnemer).

Dagvaardingsprocedure

De dagvaardingsprocedure is hoofdzakelijk een schriftelijke procedure. Deze start met het uitbrengen van de dagvaarding door een deurwaarder aan de gedaagde. De dagvaarding wordt bij de griffie op de 'rol' geschreven. De zaak krijgt een rolnummer.

Op de dienende dag wordt de zaak door de dienstdoende deurwaarder uitgeroepen. Als er niemand voor de gedaagde verschijnt, vraagt de procureur verstek, dat wil zeggen vaststelling door de rechtbank dat de gedaagde, hoewel behoorlijk opgeroepen, niet is verschenen. Na het verlenen van het verstek neemt de procureur van de eiser conclusie van eis (meestal een herhaling van het standpunt in de dagvaarding). De procureur van de eiser verzoekt de rechtbank, door middel van eis, vonnis te wijzen. De stukken van de procureur worden hierbij overgedragen aan de rechtbank.

Als de procureur van de gedaagde wel verschijnt, zal hij een conclusie van antwoord nemen. De conclusie van antwoord kan worden gevolgd door een conclusie van repliek namens de eiser, met daarop namens de gedaagde een conclusie van dupliek en eventuele nadere conclusies. Na het nemen van de conclusies kunnen pleidooien volgen of kan het recht op stukken, dat wil zeggen zonder mondelinge toelichting, gevraagd worden. Meestal wordt het pleidooi door een advocaat gehouden, maar een partij mag ook zelf pleiten. Een samenvatting van het pleidooi kan als pleitnota worden overlegd.

Alvorens eindvonnis te wijzen kan de rechtbank bij een interlocutoir vonnis (tussenvonnis) bewijsvoering opleggen, door middel van verhoor van getuigen (enquête), bericht van deskundigen, gerechtelijke plaatsopneming (descente), het opleggen van een eed, verhoor op vraagpunten, boekenonderzoek, dwanguitgifte van akten en onderzoek naar de echtheid van een geschrift. Voorlopig getuigenverhoor (valetudinaire enquête) vindt plaats als er gevaar bestaat dat een getuige door omstandigheden niet beschikbaar kan zijn of het strijdpunt niet geheel duidelijk is. Een rogatoire commissie kan te pas komen als een getuige in het buitenland woont.

De rechtbank bepaalt het vonnis, dat ter openbare terechtzitting wordt uitgesproken. Van het eindvonnis wordt de door de rechters en de griffier ondertekende minuut (dit is het origineel) in het archief bewaard. De partijen ontvangen een gewaarmerkt afschrift, de grosse. In door de wet toegelaten gevallen kan tegen het vonnis hoger beroep worden ingesteld of (indien het een verstekvonnis betreft) verzet worden aangetekend. Hoger beroep wordt behandeld door de hogere rechter, maar de verzetprocedure dient bij de rechter, die het verstekvonnis heeft gewezen. Beroep in cassatie kan worden ingesteld bij de Hoge Raad.

Verzoekschriftprocedure

De verzoekschriftprocedure (vaak rekestprocedure genoemd) is een minder formele rechtsgang dan de dagvaardingsprocedure. Bepalingen in het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Wetboek van Koophandel of een bijzondere wet (Faillissementswet, Krankzinnigenwet) schrijven deze rechtsgang voor.

De rekestzaak begint met de inschrijving van het rekest in de registers van rekestten. Andere belanghebbenden kunnen een verweerschrift indienen. De behandeling van het verzoek- en het verweerschrift vindt plaats in de raadkamer. Getuigenverhoor is ook in deze procedure mogelijk. De uitspraak van de rechter wordt schriftelijk vastgelegd en heet beschikking. Tegen de beschikking staat hoger beroep open bij de arrondissementsbank of het gerechtshof. Tegen de uitspraak in hoger beroep staat cassatie open bij de Hoge Raad.

Kort gedingprocedures

Het doel van het kort geding is het op korte termijn verkrijgen van een (eventueel voorlopige) uitspraak in spoedeisende zaken. Het wordt gevoerd voor de president van de rechtbank. De zaak kan aanhangig gemaakt worden bij de rechtbank door dagvaarding van een der partijen, of door vrijwillige verschijning van partijen. Er kan mondeling worden geprocedeerd. Tegen het vonnis kan hoger beroep aangetekend worden bij het gerechtshof. Tegen het arrest van het gerechtshof staat cassatie open bij de Hoge Raad.

Ook bij de kantonrechter is een spoedprocedure mogelijk.

Faillissementprocedures

De gerechtelijke faillissementsprocedures worden beschreven in de Faillissementswet 1893, die in 1896 in werking trad.

In tegenstelling tot de andere procedures waarbij het vonnis de eindfase is, wordt bij onvermogen van kooplieden en ook particulieren juist door het vonnis de procedure in gang gezet. De rechtbank is verplicht de faillissementsaanvraag met spoed te behandelen. Zij wijst vonnis ter openbare terechtzitting en benoemt een rechter-commissaris, die een curator aanwijst. De curator handelt vervolgens het faillissement af onder toezicht van de rechter-commissaris.

Het strafproces

Indien er een strafbaar feit is ontdekt, volgt er een onderzoek door de politie of een andere opsporingsinstantie. De resultaten daarvan worden vastgelegd in een proces-verbaal, dat wordt voorgelegd aan het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie beslist of het de zaak laat rusten (seponeren) dan wel de verdachte zal vervolgen. In het laatste geval kan het de verdachte een schikking (transactie) aanbieden. Als de verdachte hierop ingaat, ontloopt hij een rechtszaak. Het OM kan de verdachte ook dagvaarden. Indien de officier van justitie het opsporingsonderzoek onvoldoende vindt, kan hij een gerechtelijk vooronderzoek vorderen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de rechter-commissaris in strafzaken. Naar aanleiding van het gerechtelijk vooronderzoek beslist het OM al dan niet tot dagvaarding. Bij dagvaarding wordt de aanhangig gemaakte zaak op de rol geplaatst. Als de gedaagde niet verschijnt, kan bij verstek worden geïndiceerd.

De voorzitter begint het onderzoek ter terechtzitting door het doen uitroepen van de zaak tegen de verdachte. Hij ondervraagt de getuigen, de deskundigen en de verdachte. Ook de andere rechters, de officier van justitie en de raadsman (advocaat) van de verdachte mogen vragen stellen. Vervolgens voert de officier van justitie het woord en legt zijn vordering, na voorlezing, aan de rechtbank over. De vordering omschrijft de straf of de maatregel, indien oplegging daarvan wordt geëist, en vermeldt in dat geval tevens, welk bepaald strafbaar feit zou zijn begaan. Hierop kan de verdachte antwoorden. Indien aanwezig kan de raadsman zijn pleidooi houden. De officier van justitie kan daarna andermaal het woord voeren. De verdachte heeft echter het recht als laatste te spreken. Tenslotte verklaart de voorzitter het onderzoek ter terechtzitting voor gesloten.

Door de griffier wordt van de gehele terechtzitting proces-verbaal opgemaakt, dat door de president en de griffier vastgesteld wordt en zo spoedig mogelijk na de sluiting van het onderzoek ter terechtzitting wordt ondertekend. Het vonnis wordt vastgesteld in raadkamer. Door de rechtbank wordt het vonnis uitgesproken in een openbare zitting. Ook daarvan wordt een proces-verbaal opgemaakt. In door de wet toegelaten gevallen kan tegen het vonnis hoger beroep op het gerechtshof of cassatie bij de Hoge Raad worden ingesteld. Ook hiervan worden registers bijgehouden.

Het strafproces bij de kantonrechter, waar overtredingen berecht worden, vindt volgens een vereenvoudigde procedure plaats. De kantonrechter is alleensprekend rechter en behandelt overtredingen en het misdrijf stroperij. De kantonrechter doet meestal op de terechtzitting onmiddellijk mondeling uitspraak. Hoger beroep tegen het vonnis van de kantonrechter kan ingesteld worden bij de arrondissementsrechtbank. Soms is alleen cassatie bij de Hoge Raad mogelijk.

Ook het strafproces voor de politie- en kinderrechter (enkelvoudige kamer) vindt volgens een vereenvoudigde procedure plaats. Na het opsporingsonderzoek wordt ook hier de zaak aanhangig gemaakt door dagvaarding van de verdachte. Mocht de politie- of kinderrechter van mening zijn dat de zaak te gecompliceerd is, dan verwijst hij naar de meervoudige kamer. Bij verwijzing door de kinderrechter naar de meervoudige kamer, dient er altijd een kinderrechter aan het onderzoek deel te nemen. Kinderstrafzaken worden ook door de meervoudige kamer behandeld ingeval van appèl van kantongerechtesaken en indien er gelijktijdig terechtstaande medeverdachten zijn van 18 jaar of ouder.

De terechtzitting is bij de kinderrechter niet openbaar. De verdachte is in het algemeen verplicht om te verschijnen. Zowel de politie- als de kinderrechter wijzen meestal mondeling vonnis. In het proces-verbaal der terechtzitting worden de belangrijkste gedeelten van het mondelinge vonnis vastgelegd. Dat geldt dan als vonnis. Hoger beroep tegen het vonnis van de politie- en kinderrechter staat open bij het gerechtshof, cassatie bij de Hoge Raad.

Het bestuursrechtelijk proces

Het burgerlijke recht houdt zich bezig met de verhoudingen tussen burgers onderling. Het strafrecht regelt hoe de overheid uit naam van de maatschappij optreedt tegen mensen die strafbare feiten hebben gepleegd. Het bestuursrecht ten slotte regelt de verhoudingen tussen de overheid en haar burgers en tussen bestuursorganen onderling.

De overheid voert wetten uit op allerlei beleidsterreinen, zoals onderwijs, sociale verzekeringen en milieu. In deze wetten staat welk overheidsorgaan de plicht of bevoegdheid heeft om hiervoor te zorgen. Bij de uitvoering nemen overheidsorganen veel besluiten, soms op verzoek van een burger, soms uit eigen beweging. Bij deze besluiten moeten ze bepaalde regels in acht nemen. Burgers maar ook andere bestuursorganen kunnen tegen overheidsbesluiten in het verweer komen bij de administratieve rechter.

Volgens het systeem van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan men tegen een overheidsbesluit niet direct in beroep gaan bij een onafhankelijke rechter (doorgaans de sector bestuursrecht van de arrondissementsrechtbank), maar moet men eerst een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen dan wel administratief beroep instellen bij een ander bestuursorgaan. Hoofdstuk 6 en 7 van de Awb beschrijven deze fase van bezwaar en administratief beroep. Hoofdstuk 8 van de Awb beschrijft de procedure die gevolgd moet worden bij beroep bij de rechtbank.⁸

Wanneer iemand een beroepschrift heeft ingediend, stelt de rechtbank een vooronderzoek in. Het bestuursorgaan dat het omstreden besluit heeft genomen wordt zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht van de indiening van het beroepschrift. Het bestuursorgaan moet binnen vier weken de op de zaak betrekking hebbende stukken en een verweerschrift insturen. Eventuele andere partijen krijgen eveneens minstens één keer de gelegenheid schriftelijk hun mening kenbaar te maken. Dit zijn de verplichte elementen van het vooronderzoek. De rechter kan nu al beslissen een zitting te beleggen. Hij kan eerst ook nog tot enkele aanvullende acties overgaan, zoals het inwinnen van schriftelijke of mondelinge inlichtingen bij de partijen. Hij kan ook getuigen en deskundigen horen, of een onderzoek ter plaatse verrichten. Tijdens de zitting kan de rechter partijen, en eventueel getuigen en deskundigen ondervragen. De rechter bepaalt wanneer het onderzoek is voltooid. Na afsluiting van het onderzoek kan de rechter uitspraak doen.

Niet altijd vindt er een zitting plaats. Met instemming van de partijen kan de zitting worden overgeslagen. Daarnaast is er nog de vereenvoudigde behandeling. Deze houdt in, dat de rechtbank, ook zonder instemming van partijen, de zaak zonder zitting kan afdoen indien het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk gegrond of kennelijk ongegrond, dan wel als de rechtbank kennelijk onbevoegd is. De belanghebbende kan wel tegen zo'n uitspraak verzet aantekenen bij de rechtbank. Als dat verzet gegrond wordt bevonden, volgt alsnog een zitting. Wordt het verzet niet-ontvankelijk of niet-gegrond verklaard, dan blijft de uitspraak in stand.

De rechter kan mondeling uitspraak doen (tijdens de zitting) of schriftelijk. Daarbij baseert hij zich op het beroepschrift, de overlegde stukken en het verhandelde tijdens het vooronderzoek en het onderzoek ter zitting. Als hij het beroep gegrond verklaart, wordt het oorspronkelijke besluit (geheel of gedeeltelijk) vernietigd. De rechtbank kan het bestuursorgaan opdragen een nieuw besluit te nemen, dan wel bepalen dat haar uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit. Tegen een uitspraak van de rechtbank is in veel gevallen hoger beroep mogelijk bij de Raad van State (Afdeling Bestuursrechtspraak) of de Centrale Raad van Beroep. In de uitspraak staat op welke wijze en bij welk college hoger beroep kan worden ingesteld.

Voorlopige voorziening

⁸ De informatie in deze paragraaf is ontleend aan: *Rechtspraak*, brochure ministerie van Justitie en aan N. Verheij, *Het systeem van de Algemene wet bestuursrecht*, Nijmegen 1995.

Zowel tijdens de bezwaarschriftenprocedure als tijdens het beroep bij de administratieve rechter, kan door de belanghebbende een voorlopige voorziening van de rechter gevraagd worden. Een voorlopige voorziening kan worden gegeven als 'onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist'. Bezwaar en beroep hebben namelijk geen schorsende werking; het bestreden besluit blijft van kracht. Indien de uitvoering onomkeerbare gevolgen of schade zou opleveren voor de belanghebbende, zou de beslissing op bezwaar en beroep voor hem dus te laat kunnen komen. Een voorlopige voorziening kan inhouden, dat het besluit wordt geschorst (voorbeeld: een gemeente mag een woning die zonder bouwvergunning is gebouwd nog niet afbreken), of dat de eiser voorlopig behandeld moet worden alsof hij een vergunning heeft.

In de procedure ligt het accent op de zitting. De partijen worden zo spoedig mogelijk uitgenodigd op een zitting te verschijnen. De president van de rechtbank doet zo spoedig mogelijk mondeling of schriftelijk uitspraak. Indien de voorlopige voorziening is aangevraagd in de fase van beroep bij de rechtbank, kan de president meteen uitspraak doen in de hoofdzaak, als hij van mening is dat nader onderzoek niet kan bijdragen aan de beoordeling van de zaak.

Overzicht van actoren

De actoren vermeld in dit rapport zijn:

- Hoge Raad
- Gerechtshof
- Arrondissementsrechtbank
- Kantonrechter
- Rechter-commissaris
- Openbaar Ministerie
- Griffie
- Partijen
- Opsporingsambtenaar
- Curator
- Minister van Justitie

Hoge Raad

De Hoge Raad der Nederlanden is het hoogste rechtscollege en zetelt in Den Haag. De Hoge Raad doet uitspraak in cassatie, waarmee hij toezicht uitoefent op de rechtspraak en de rechtseenheid bevordert. De Hoge Raad onderzoekt niet opnieuw de feiten, maar bekijkt of het recht goed is toegepast. Naast cassatie tegen beslissingen en handelingen van de gerechtshoven, arrondissementsrechtbanken en kantongerechten, kan door de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad cassatie in het belang van de wet worden ingesteld. Bij cassatie in het belang van de wet staan de rechtseenheid en rechtsontwikkeling voorop. Rechten die partijen bij een zaak hebben opgedaan, worden niet aangetast door cassatie in het belang van de wet.

De Hoge Raad is in enkele gevallen rechter in eerste aanleg. Dit speelt wanneer er jurisdictiegeschillen spelen tussen alle rechtelijke instanties die niet vallen onder een zelfde gerechtshof, tussen gerechtshoven, tussen een gerechtshof en een arrondissementsrechtbank of kantongerecht, tussen de Hoge Raad, een gerechtshof, een arrondissementsrechtbank of kantongerecht enerzijds en een niet tot de rechterlijke macht behorend gerecht anderzijds. Tenslotte bij jurisdictiegeschillen tussen administratieve rechters, tenzij een andere administratieve rechter bevoegd is. Bij jurisdictiegeschillen willen meerdere gerechten uitspraak doen over dezelfde zaak, of willen deze gerechten geen uitspraak doen, omdat ze van mening zijn dat een ander gerecht die uitspraak zou moeten doen. Ook oordeelt de Hoge Raad in eerste aanleg in geschillen over prijzen en buit, een uitzonderlijke situatie, zoals bijvoorbeeld bij ‘schepen van oorlog van de Staat’. De Hoge Raad behandelt voorts zaken betreffende schorsing en ontslag van en klachten tegen leden van de zittende magistratuur. Tenslotte doet de Hoge Raad uitspraak in alle ambtsmisdrijven en ambtsovertredingen door leden van de Staten-Generaal, de ministers en de staatssecretarissen.

De Hoge Raad is verdeeld in vier meervoudige en twee enkelvoudige kamers.⁹ De Eerste Meervoudige Kamer wordt doorgaans *civiele kamer* genoemd, de Tweede Meervoudige Kamer de *strafkamer*, de Derde Meervoudige Kamer de *belastingkamer* en de Vierde Meervoudige Kamer de *ombudskamer*.¹⁰ De Eerste Enkelvoudige Kamer fungeert als rolrechter voor de Eerste Meervoudige Kamer, de Tweede Enkelvoudige Kamer fungeert als rolrechter voor de Derde Meervoudige Kamer.

Gerechtshoven

Er zijn vijf gerechtshoven. Ze bevinden zich te Amsterdam, Arnhem, Den Haag, ‘s-Hertogenbosch en Leeuwarden. Ze zijn in de eerste plaats appelcolleges. Ze spreken recht in hoger beroep (tweede feitelijke aanleg). In civiele zaken zijn dat beroepen van vonnissen en beschikkingen van de

⁹ Th.G.M. Simons, *De rechterlijke organisatie in Nederland*, p. 93.

¹⁰ De ombudskamer behandelt zaken betreffende schorsing en ontslag van en klachten tegen leden van de zittende magistratuur.

arrondissementsrechtbank in eerste aanleg. Ook in strafzaken is hoger beroep mogelijk van de daarvoor vatbare vonnissen en beschikkingen van de arrondissementsrechtbank. Op het terrein van het bestuursrecht is het gerechtshof te Leeuwarden sinds 1 januari 2000 bevoegd in hoger beroep te oordelen over beschikkingen van de kantonrechter in zogeheten Mulderzaken.

Daarnaast spreken de gerechtshoven ook recht in eerste aanleg. In het burgerlijk recht is dan sprake van prorogatie. Binnen het bestuursrecht wordt in eerste aanleg recht gesproken op het terrein van de belastingwetgeving. De gerechtshoven zijn in eerste aanleg ook bevoegd in jurisdictiegeschillen tussen arrondissementsrechtbanken in hun rechtsgebied en tussen kantongerechten die niet tot een zelfde arrondissement behoren. Voorts zijn de gerechtshoven op basis van art. 12 van het Wetboek van Strafvordering in eerste aanleg bevoegd om te beslissen over een door een belanghebbende gedaan beklag over niet vervolging van een strafbaar feit of over niet voortzetting van de vervolging. Ook de gerechtshoven spreken recht in (doorgaans meervoudige) kamers.

Civiele kamer

De civiele kamers behandelen in hoger beroep alle zaken die daarvoor in aanmerking komen op basis van het burgerlijk recht.

Strafkamer

De strafkamers behandelen in hoger beroep alle zaken die daarvoor in aanmerking komen op basis van het strafrecht.

Economische kamer

De Wet economische delicten (WED) geeft aan in welke gevallen hoger beroep bij de economische kamer van het gerechtshof kan worden ingesteld tegen een vonnis van de economische kamer bij de arrondissementsrechtbank. De (meervoudige) economische kamers zijn bij elk van de gerechtshoven ingesteld.

Belastingkamer

Op basis van de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken zijn vanaf 1956 bij elk hof meervoudige, dan wel enkelvoudige kamers ingesteld onder de naam belastingkamers. Deze kamers oordelen in eerste en hoogste feitelijke instantie over beroepen tegen beschikkingen van belastinginspecteurs. De bovengenoemde wet regelt ook de procesgang in belastingzaken. Het betreft hier geen gevallen van belastingfraude. Dat zijn misdrijven die als strafzaken bij de arrondissementsrechtbank voorkomen. De belastingkamers zijn ontstaan ter vervanging van de Raden van Beroep voor de directe belastingen. De belastingkamer valt onder de bestuursrechtspraak. De handelingen van de belastingkamer zijn beschreven in: P.C.A. Lamboo, *Belastingverheffend. Een onderzoek naar instituties en handelingen op grond van algemene wet- en regelgeving inzake het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993*, PIVOT-rapport nr. 19.

Medische Tuchtwet

Als gevolg van de Medische Tuchtwet zijn er in Nederland vijf medische tuchtcolleges (Groningen, Zwolle, Amsterdam, Den Haag en Eindhoven). Deze tuchtcolleges beslissen in eerste aanleg over klachten en geschillen die een gevolg zijn van het handelen door medisch- en paramedisch personeel. De colleges kunnen de volgende maatregelen treffen ten aanzien van deze personen: een waarschuwing; een berisping; een geldboete; schorsing van de beroepsuitoefening voor maximaal een jaar en tenslotte ontzegging van de bevoegdheid het beroep uit te oefenen.

Tegen de eerste twee van deze maatregelen kan men in hoger beroep gaan bij het Centraal Medisch Tuchtcollege in Den Haag. Tegen de laatste drie maatregelen kan men in hoger beroep gaan bij het gerechtshof in wiens rechtsgebied het medische tuchtcollege de beslissing nam. Het betreffende gerechtshof en het Centraal Medisch Tuchtcollege kunnen zaken uitwisselen wanneer er nieuwe ideeën ontstaan over de uiteindelijk toe te passen maatregel (een van de eerste twee, of een van de laatste drie). De Medische Tuchtwet is per 1 december 1997 ingetrokken en vervangen door de Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG).

Voorts bestaan er op gespecialiseerde rechtsgebieden bijzondere kamers die niet bij elk gerechtshof voorkomen. Bij deze kamers worden zaken uit het gehele land berecht. Hieronder wordt daarop nader ingegaan.

Gerechtshof te Amsterdam

Civiele kamer in relatie tot de Wet op het Notarisambt

De civiele kamer van het gerechtshof te Amsterdam heeft enkele taken op basis van de Wet op het Notarisambt. Deze wet regelt dat het gerechtshof te Amsterdam, na voordracht door een Kamer van Toezicht, een notaris kan afzetten of berispen. De notaris kan tegen een berisping door een Kamer van Toezicht in hoger beroep gaan bij de civiele kamer van dit gerechtshof.

Ondernemingskamer

Op grond van de WOR en het BW, kan sinds 1971 een ondernemingsraad bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam beroep instellen. Dit beroep wordt ingesteld tegen de ondernemer die tegen het verplicht uitgebrachte advies van de ondernemingsraad in een besluit genomen heeft, of een besluit genomen heeft waarmee de ondernemingsraad niet of niet volledig zou hebben ingestemd, zouden alle feiten en omstandigheden bekend zijn geweest. Voorts neemt de Ondernemingskamer kennis van diverse andere beroepen of vorderingen, ingesteld door belanghebbenden zoals aandeelhouders, rechtspersonen, of de advocaat-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam, hetzij in eerste en hoogste feitelijke ressort (bijvoorbeeld geschillen over jaarrekeningen en verzoeken tot het instellen van een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van een rechtspersoon), hetzij in hoger beroep van een rechtbank (bijvoorbeeld geschillen rond aandeelhouders).

Gerechtshof te Arnhem

Pachtkamer

De pachtkamer van het kantongerecht doet sinds 1958 uitspraak over geschillen die voortvloeien uit een pachtvereenkomst. Hoger beroep tegen uitspraken van de pachtkamers van de kantongerechten dient rechtstreeks bij de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem te worden ingesteld. Bij pachtzaken is geen cassatie op de Hoge Raad mogelijk. Daarnaast beslist de pachtkamer bij het gerechtshof over jurisdictiegeschillen tussen pachtkamers van de kantongerechten. Bij jurisdictiegeschillen willen meerdere pachtkamers uitspraak doen over dezelfde pachtzaak, of willen deze pachtkamers geen uitspraak doen, omdat ze van mening zijn dat een andere pachtkamer die uitspraak zou moeten doen. Tenslotte beslist de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem over verzoeken van een rechtspartij tot berechting door een andere raad van de pachtkamer. Dit verzoek vindt plaats op basis van feiten of omstandigheden waaruit zou blijken dat de rechtsprekende raad niet onpartijdig is (wraking, artt. 29-42 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Bijzondere kamer op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen

De burgemeester kan in bepaalde gevallen op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet BOPZ) een persoon inbewaring laten stellen, die zich niet in een psychiatrisch ziekenhuis wil laten opnemen, of bij andere, nauw omschreven, omstandigheden. Hiertegen staat hoger beroep open bij de bijzondere kamer van het gerechtshof te Arnhem.

Penitentiaire kamer

De penitentiaire kamer bij het gerechtshof te Arnhem heeft een tweeledige taak. Ten eerste geeft het Wetboek van Strafrecht aan dat invrijheidsstelling op basis van dezelfde wet kan worden uitgesteld of een vrijheidsstraf eerder kan worden beëindigd. De penitentiaire kamer oordeelt wanneer vervroegde invrijheidsstelling wel of niet plaatsvindt. De tweede rol die de penitentiaire kamer speelt is wanneer iemand aan de staat ter beschikking wordt gesteld (TBS). Binnen 30 dagen kan in beroep gegaan worden bij de penitentiaire kamer. Na een langere periode kan deze kamer beslissen tot vervroegde vrijlating. De handelingen van de penitentiaire kamer zullen beschreven worden in het RIO over Gevangeniswezen en TBS.

Militaire kamer

Taken voorheen berustend bij het Hoog Militair Gerechtshof zijn vanaf 1991 ondergebracht bij de militaire kamer. Deze kamer is onderdeel van het gerechtshof te Arnhem.

De handelingen van het Hoog Militair Gerechtshof en de militaire kamer zijn beschreven in: F. van der Doe en M.L. Loef, *Geef acht. Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993*, 's-Gravenhage 1994 (PIVOT-rapport nr. 25).

Gerechtshof te Den Haag

Kamer voor het kwekersrecht

De Zaai- en Plantgoedwet geeft een regeling van het kwekersrecht, alsmede van het verkeer met teeltmateriaal van land- en tuinbouwgewassen.

De kamer voor het kwekersrecht van het gerechtshof te Den Haag behandelt sinds 1967 beroepszaken tegen uitspraken van de Raad voor het Kwekersrecht. Deze zaken betreffen geschillen over het verlenen van kwekersrechten, het vaststellen van de benamingen voor in het Nederlands Rassenregister in te schrijven rassen en de verlening van licenties betreffende kwekersrechten. Tenslotte beoordeelt de Raad verzoeken tot nietigverklaring en tot opeising van kwekersrechten.

Bijzondere kamer op grond van het schadefonds geweldsmisdrijven

Op basis van de Wet voorlopige regeling schadefonds geweldsmisdrijven is een schadefonds geweldsmisdrijven ingesteld waaruit aan benadeelden uitkeringen kunnen worden gedaan. Het fonds treedt voor het aan de benadeelde uitgekeerde bedrag in de rechten die deze ter zake van de door hem geleden schade tegenover derden heeft. Het oefent deze rechten niet uit zonder toestemming van de minister van Justitie. Een commissie van beheer beslist gemotiveerd op de verzoeken tot uitkering. Tegen beslissingen van deze commissie staat beroep open bij de bijzondere kamer van het gerechtshof te Den Haag (eerste aanleg).

Arrondissementsrechtbanken

Binnen de hierboven genoemde rechtsgebieden van de gerechtshoven zijn er in totaal negentien arrondissementsrechtbanken. De arrondissementsrechtbanken spreken in civiele, bestuursrechtelijke en strafzaken recht in eerste aanleg. Daarnaast spreken ze recht in hoger beroep (tweede feitelijke aanleg) tegen uitspraken van de kantongerechten in civiele en strafzaken.

Politierechter

In de wetgeving staat aangegeven wanneer de enkelvoudige kamer bevoegd is. De rechter die bij strafzaken in eerste aanleg in enkelvoudige kamer zitting heeft, wordt politierechter genoemd. De politierechter is bevoegd wanneer het een zaak van eenvoudige aard betreft en geen zwaardere hoofdstraf dan een gevangenisstraf van 6 maanden behoeft te worden opgelegd. Bij zaken van eenvoudige aard in hoger beroep van beslissingen van de kantonrechter kan de enkelvoudige kamer ook bevoegd zijn. De president van de arrondissementsrechtbank bepaalt welke zaken in hoger beroep bij de enkelvoudige kamer worden behandeld.

Kinderrechter

De rechter die in enkelvoudige kamer zitting heeft, kan ook de titel dragen van kinderrechter. Dit gebeurt op voorstel van de president van de arrondissementsrechtbank voor het behandelen van kinderezaken in enkelvoudige kamers. Wanneer de behandeling plaatsvindt bij een meervoudige kamer heeft de eerdergenoemde kinderrechter daarin zitting. De kinderrechter heeft in zowel civiele als strafzaken een rol.

President van de arrondissementsrechtbank

Het civielrechtelijke kort geding en de bestuursrechtelijke voorlopige voorziening worden behandeld door de president van de arrondissementsrechtbank. Hij doet dit in een enkelvoudige kamer.

Economische kamer

Net als de gerechtshoven kennen de arrondissementsrechtbanken ook aparte kamers voor de behandeling van economische delicten. Dit kunnen bij een arrondissementsrechtbank zowel enkel- als meervoudige kamers zijn. De rechter die zitting heeft in een enkelvoudige economische kamer wordt economische politierechter genoemd.

Evenals bij de gerechtshoven bestaan er bij enkele arrondissementsrechtbanken bijzondere kamers op gespecialiseerde rechtsgebieden. Bij deze kamers worden zaken uit het gehele land berecht. Hieronder wordt daarop nader ingegaan.

Arrondissementsrechtbank te Arnhem

Militaire kamers

Sinds 1991 bestaat er bij de rechtbank te Arnhem een militaire kamer, belast met de militaire strafrechtspraak in eerste aanleg. Ook de militaire kamers bestaan als enkel- en meervoudige kamers. De rechter in de enkelvoudige militaire kamer heeft de titel van militaire politierechter. De meervoudige militaire kamer bestaat uit de president van de arrondissementsrechtbank, een tweede lid van de arrondissementsrechtbank en een militair lid. Tegen uitspraken van de militaire kamer van de rechtbank staat beroep open bij de militaire kamer van het gerechtshof te Arnhem.

Arrondissementsrechtbank te Den Haag

Militaire ambtenarenkamer

De rechtbank te Den Haag is in eerste aanleg exclusief bevoegd voor beroepen tegen besluiten betreffende (gewezen) militairen op grond van de Militaire Ambtenarenwet 1931. Hetzelfde geldt voor beroepen tegen besluiten betreffende dienstplichtigen op grond van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen.

Pensioenkamer

De rechtbank te Den Haag is in eerste aanleg tevens exclusief bevoegd in zaken betreffende ambtenarenpensioenen.

Octrooirechtspraak

De arrondissementsrechtbank te Den Haag is als bevoegde instantie aangewezen voor de behandeling van zaken op grond van het octrooirecht, met uitsluiting van de andere rechtbanken.

Kantonrechter

De arrondissementen van de arrondissementsrechtbanken zijn onderverdeeld in kantons, rechtsgebieden van de 62 kantongerechten. De kantonrechter oordeelt altijd alleen, behalve bij pachtzaken. Ieder kantongerecht heeft een pachtkamer, bestaande uit een kantonrechter en twee niet tot de rechterlijke macht behorende deskundige leden. De handelingen van deze pachtkamers zijn beschreven in: C.K. Berghuis en A.G. Fris, *Pacht- en grondprijnsbeleid. Institutioneel onderzoek naar twee beleidsterreinen die zich begeven op het deeltaakgebied prijsbeheersing van de landbouwgronden 1945-1993*, 's-Gravenhage 1996 (PIVOT-rapport nr. 35).

Aangezien het gerechtshof te Arnhem een militaire kamer kent, zetelt er alleen bij het kantongerecht te Arnhem een kantonrechter die de militaire strafzaken behandelt, de militaire kantonrechter.

Bij de handelingen wordt als actor steeds kantonrechter aangehouden in plaats van kantongerecht, omdat deze term ook gehanteerd wordt in de Wetboeken van Burgerlijke Rechtsvordering en Strafvordering en aansluit bij het spraakgebruik.

Rechter-commissaris

De rechter-commissaris kan in civiele, bestuursrechtelijke en strafzaken een rol spelen. In algemene zin geldt dat de rechter-commissaris werkzaamheden verricht die ertoe dienen een zaak rijp(er) te maken voor het geven van een eindbeslissing, dan wel bepaalde toezichthoudende taken heeft.¹¹

In civiele zaken kan een rechter-commissaris worden aangewezen voor het horen van getuigen, het houden van een comparitie van partijen, het doen van een plaatsopneming en het toezien op een onderzoek door deskundigen. Bij faillissementszaken wordt door de arrondissementsrechtbank een rechter-commissaris aangewezen, die toezicht houdt op het beheer en de vereffening door de curator en daaraan leiding geeft.

Daarnaast is er de rechter-commissaris in strafzaken, wiens taak het onder meer is het gerechtelijk vooronderzoek te leiden, naar aanleiding van de desbetreffende vordering van de officier van justitie. In elke arrondissementsrechtbank zijn een of meerdere rechters-commissarissen aangewezen. In het kader van het gerechtelijk vooronderzoek ontplooit de rechter-commissaris onder meer de volgende activiteiten: het verhoren van de verdachte, getuigen en deskundigen, het verrichten van een onderzoek ter plaatse, het laten verrichten van technisch onderzoek, het verlenen van een machtiging tot huiszoeking, het bevelen van de overbrenging van de verdachte ter observatie naar een inrichting, het laten opstellen van deskundigenrapporten. Behalve met het gerechtelijk vooronderzoek is de rechter-commissaris in strafzaken ook belast met het beslissen op vorderingen van de officier van justitie tot inbewaringstelling van verdachten. Hij kan de bewaring bevelen, schorsen, en deze schorsing opheffen. Hij kan de invrijheidsstelling van de verdachte gelasten, indien de gronden voor de bewaring zijn vervallen.

In bestuursrechtelijke zaken is de rechter-commissaris te vergelijken met de rechter-commissaris in civiele zaken. Zo kan de rechtbank aan een rechter-commissaris opdragen het vooronderzoek of een gedeelte daarvan te verrichten.

Openbaar Ministerie

Behalve de hierboven genoemde onderdelen van de rechterlijke macht (zittende magistratuur), behoort ook het Openbaar Ministerie tot de rechterlijke macht. Het Openbaar Ministerie wordt ook aangeduid als staande magistratuur. Het Openbaar Ministerie houdt zich met name bezig met opsporing en vervolging van strafbare feiten en tenuitvoerlegging van strafvonnissen en doet dit, anders dan de politiek onafhankelijke zittende magistratuur, onder politieke verantwoordelijkheid van de minister van Justitie. Het Openbaar Ministerie behoort wel tot de rechterlijke macht, maar is geen rechtsprekend orgaan.

De opsporing van strafrechtelijke feiten houdt ook in dat het Openbaar Ministerie gezag uitoefent over de politie en overige opsporingsdiensten. Deze gezagsuitoefening is beschreven in twee rapporten met betrekking tot het beleidsterrein Politie.¹² In het zogenaamde driehoeksoverleg tussen OM, politie en burgemeester wordt het beleid met betrekking tot deze gezagsuitoefening afgestemd op dat van de burgemeester in het kader van de openbare orde. Het OM treedt ook op in tal van civiele kwesties (o.a. Wet BOPZ, BW) ter behartiging van het algemeen belang (zgn. civiele taak van het OM).

Tot de reorganisatie van 1999 bestond het Openbaar Ministerie uit:

- het Openbaar Ministerie bij de Hoge Raad (parket bij de Hoge Raad), uitgeoefend door de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad en de andere leden van het parket bij de Hoge Raad);

¹¹ Th.G.M. Simons, *De rechterlijke organisatie in Nederland*, p. 95.

¹² M.J. Bagchus, *Handelen met de sterke arm*, deel I. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie, 1945-1993, 's-Gravenhage 2000 (PIVOT-rapport nr. 100). M.J.B. Kavelaars, *Handelen met de sterke arm*, deel II. Rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie, 1945-1994, 's-Gravenhage 1996 (PIVOT-rapport nr. 31).

- het Openbaar Ministerie bij de gerechtshoven (ressortparketten), uitgeoefend door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven en de andere leden van de ressortparketten;
- het Openbaar Ministerie bij de arrondissementsrechtbanken en de kantongerechten (arrondissementsparketten), uitgeoefend door de officieren van justitie en de andere leden van de arrondissementsparketten. Het Openbaar Ministerie in een arrondissement is zowel bevoegd bij de desbetreffende rechtbank als bij de kantongerechten binnen het arrondissement.

De procureurs-generaal bij de hoven hadden de specifieke bevoegdheid om bevelen te geven aan de hoofdofficieren van justitie. In de afgelopen decennia zijn de procureurs-generaal meer en meer gezamenlijk gaan opereren. De vergadering van procureurs-generaal ontwikkelde zich vanaf zijn instelling in de jaren dertig tot het landelijke beleids- en coördinatie-orgaan van het Openbaar Ministerie. In het kader van de reorganisatie van het Openbaar Ministerie is deze vergadering per 1 januari 1995 opgevolgd door het College van procureurs-generaal, dat fungeert als de landelijke, centrale leiding van het OM.¹³

Sinds de reorganisatie van 1999 maakt de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad geen deel meer uit van het Openbaar Ministerie. De opbouw van het OM is momenteel als volgt:

- parket-generaal, bestaande uit het College van procureurs-generaal en de overige daar werkzame ambtenaren;
- ressortsparketten;
- arrondissementsparketten;
- landelijk parket, gevestigd in Rotterdam. Dit heeft het gezag over het Landelijk Recherche-team (LTR) en heeft een beleidsondersteunende functie bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. De officier van justitie bij het landelijk parket is verder belast met de vervolging van de strafbare feiten ten aanzien waarvan dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald.

Griffie

Aan alle gerechten is een griffie verbonden. De griffier vervult belangrijke administratieve taken, waaronder het registreren van nieuwe zaken en de controle op de voortgang van lopende zaken, het opstellen van het proces-verbaal van de terechtzitting, het informeren van betrokkenen bij een gerechtelijke procedure over de voortgang, het oproepen van personen voor de zitting, het mede-ondertekenen van beschikkingen, het versturen van processtukken en het innen van griffierechten.

Partijen

Zowel personen als instanties (bijvoorbeeld Raad voor de Kinderbescherming, ambtenaar van de burgerlijke stand) kunnen partij in een gerechtelijke procedure zijn. Zij kunnen optreden als verdachte, eiser, gedaagde, verzoeker, verweerder of appellant. Partijen kunnen dan wel moeten zich laten bijstaan door een advocaat, ook wel raadsman genoemd.

Opsporingsambtenaar

De opsporingsambtenaar verricht het opsporingsonderzoek en stelt hiervan een proces-verbaal op. Op basis daarvan kan het OM al dan niet tot vervolging van de verdachte overgaan.

Curator

De curator treedt op als actor in faillissementszaken en curatelebewind.

Minister van Justitie

¹³ Th.G.M. Simons, *De rechterlijke organisatie in Nederland*, pp. 56-59.

De minister van Justitie wint het advies van de Hoge Raad over het verlenen van zgn. brieven van wettiging in.

Handelingen

In dit hoofdstuk zijn de handelingen opgenomen van de actoren welke actief zijn (waren) binnen het beleidsterrein van de rechterlijke macht in de periode vanaf 1950.

De handelingen zijn geclusterd in rubrieken. Onder de naam van de rubriek staan de ‘grondslag’ en ‘periode’ voor die rubriek. Onder grondslag wordt begrepen de wet- en regelgeving met vermelding van het artikel (de artikelen) waarop de handeling is gebaseerd. Met periode wordt bedoeld de periode waarbinnen de handelingen werden (worden) verricht. Het vermelden van 1950 als beginjaar houdt niet in dat de handeling voor die datum niet verricht werd.

Vervolgens zijn de handelingen ingedeeld naar volgend model:

Handeling
Actor
Product

De *handeling* is (een complex van) activiteit(en), gericht op de omgeving, voor verrichting waarvan een orgaan op grond van attributie of delegatie verantwoordelijkheid draagt. Onder *actor* wordt verstaan een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt binnen een beleidsterrein.

Het *product* is het resultaat van een door een actor verrichte handeling.

Het hoofdstuk is opgedeeld in twee gedeelten. Het eerste gedeelte wordt gevormd door algemene handelingen, handelingen die voor het merendeel bij de andere beleidsterreinen van de overheid terug komen. Gezien de algemeenheid, ontbreekt bij deze handelingen steeds de grondslag.

Het tweede gedeelte van dit hoofdstuk wordt gevormd door handelingen die de rechterlijke macht tijdens gerechtelijke procedures verricht. Handelingen die in alle of nagenoeg alle gerechtelijke procedures voorkomen, zijn het eerst vermeld, in de rubriek ‘standaardhandelingen gerechtelijke procedures’. Daarna volgen de handelingen binnen de drie specifieke terreinen, burgerlijk recht, strafrecht en bestuursrecht. Tot slot volgen de handelingen die voortvloeien uit buitengerechtelijke procedures van de rechterlijke macht. Onder buitengerechtelijke procedures worden procedures verstaan waarin de tussenkomst van de rechterlijke macht wordt verzocht zonder dat van haar een vonnis of een beschikking wordt gevraagd. Voorbeelden zijn het beëdiging van functionarissen of het adviseren over brieven van wettiging.

Algemene handelingen

periode 1950-

Verantwoording

(1.)
handeling het opstellen van periodieke verslagen
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter / griffie
product series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen, managementsrapportages
opmerking het betreft hier de verslaglegging waarvoor geen grondslag kan worden aangewezen in de voor het beleidsterrein specifieke wet- en regelgeving.

Informatieverstrekking

(2.)
handeling het beantwoorden van vragen en het behandelen van klachten van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende het handelen van de rechterlijke macht.
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter
product brieven, notities

(3.)
handeling het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van de rechterlijke macht.
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter
product voorlichtingsmateriaal

Handelingen gerechtelijke procedures

Standaardhandelingen gerechtelijke procedures

periode: 1950-

Onderstaande handelingen worden bij (nagenoeg) alle gerechtelijke procedures verricht.

(4.)

handeling het bijhouden van de voortgang van gerechtelijke procedures en het bijwerken van gegevenssystemen
actor griffie / Openbaar Ministerie
product gegevenssystemen, bijvoorbeeld rolregisters, parketregisters, voogdijregisters en geautomatiseerde systemen als Compas, Berber, Narcis, NKP

(5.)

handeling het inlichten van partijen en belanghebbenden omtrent het verloop van een gerechtelijke procedure en het toezenden van processtukken
actor griffie / Openbaar Ministerie
product (minuut)brieven, aantekeningen verzending
opmerking deze handeling omvat activiteiten als:

- het bevestigen van de ontvangst van een verzoekschrift, beroepschrift, verweerschrift, bezwaarschrift of klaagschrift;
- het wijzen van de indiener van een verzoek- of beroepschrift op een verzuim en het de indiener in de gelegenheid stellen het verzuim te herstellen;
- het toezenden van afschriften van stukken van het Openbaar Ministerie of de wederpartij (verzoekschrift, beroepschrift, verweerschrift, bezwaarschrift, klaagschrift, conclusies, memories, producties etc.);
- het verzoeken om verweer;
- het berichten over uitstel van de zitting;
- het toezenden van afschriften van de uitspraak (beschikking, vonnis, arrest);
- het berichten dat het Openbaar Ministerie of de wederpartij tegen de uitspraak in verzet, in hoger beroep of in cassatie gaat.

(6.)

handeling het bepalen van de datum en het tijdstip waarop een zaak op de zitting of in de raadkamer behandeld wordt
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter
product zittingslijst, rollijst

(7.)

handeling het oproepen van partijen, betrokkenen, getuigen, deskundigen of anderen voor de zitting
actor griffie / Openbaar Ministerie
product oproeping, aanzegging dag van behandeling, akte van uitreiking

(8.)

handeling het bepalen van de datum waarop uitspraak in de zaak wordt gedaan
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter
product proces-verbaal

(9.)

handeling	het verzenden van procesdossiers naar andere gerechtelijke instanties
actor	griffie / Openbaar Ministerie
product	(minuut)brieven, aantekening van verzending
opmerking	het betreft verzending van dossiers in geval van hoger beroep, beroep in cassatie of (terug)verwijzing door de Hoge Raad.

(10.)

handeling	het berekenen en heffen van belasting- en griffierecht
actor	griffie
product	administratie griffierecht

Handelingen burgerlijk proces

Dagvaardingsprocedures eerste aanleg kantongerecht

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 1-96a, 97-118
periode 1950-

(11.)
handeling het dagvaarden van de wederpartij
actor partij (eiser)
product dagvaarding

(12.)
handeling het houden van een rolzitting
actor kantonrechter
product proces-verbaal

(13.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (eiser)
product conclusie van eis, produkties

(14.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (gedaagde)
product conclusie van antwoord, produkties

(15.)
handeling het repliceren
actor partij (eiser)
product conclusie van repliek, produkties

(16.)
handeling het dupliceren
actor partij (gedaagde)
product conclusie van dupliek, produkties

(17.)
handeling het houden van een pleidooizitting
actor kantonrechter
product proces-verbaal

(18.)
handeling het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(19.)
handeling het houden van een comparitie, descente of enquête
actor kantonrechter
product proces-verbaal

- (20.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor kantonrechter
product deskundigenbericht
- (21.)
handeling het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor partijen
product conclusies, produkties
- (22.)
handeling het wijzen van een vonnis
actor kantonrechter
product vonnis
opmerking dit omvat ook tussen- en verstekvonnissen.
- (23.)
handeling het doen van verzet tegen een vonnis gewezen bij verstek
actor partij (gedaagde)
product exploit van verzet

Dagvaardingsprocedures eerste aanleg arrondissementsrechtbank

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 1-96a, 288a-288b
periode 1950-

(24.)
handeling het dagvaarden van de wederpartij
actor partij (eiser)
product dagvaarding

(25.)
handeling het houden van een rolzitting
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(26.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (eiser)
product conclusie van eis, produkties

(27.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (gedaagde)
product conclusie van antwoord, produkties

(28.)
handeling het repliceren
actor partij (eiser)
product conclusie van repliek, produkties

(29.)
handeling het dupliceren
actor partij (gedaagde)
product conclusie van dupliek, produkties

(30.)
handeling het houden van een pleidooizitting
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(31.)
handeling het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(32.)
handeling het houden van een comparitie, descente of enquête
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(33.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor arrondissementsrechtbank
product deskundigenbericht

(34.)
handeling het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor partijen
product conclusies, produkties

(35.)
handeling het wijzen van een vonnis
actor arrondissementsrechtbank
product vonnis
opmerking dit omvat ook tussen- en verstekvonnissen.

(36.)
handeling het doen van verzet tegen een vonnis gewezen bij verstek
actor partij (gedaagde)
product exploit van verzet

Dagvaardingsprocedures hoger beroep arrondissementsrechtbank

grondslag	RV, Eerste Boek, artt. 1-96a, 332-357
periode	1950-
(37.)	
handeling	het instellen of intrekken van hoger beroep tegen een vonnis van de kantonrechter
actor	partij (appellant)
product	dagvaarding
(38.)	
handeling	het houden van een rolzitting
actor	arrondissementsrechtbank
product	proces-verbaal
(39.)	
handeling	het nemen van een conclusie
actor	partij (appellant)
product	conclusie van eis, produkties
(40.)	
handeling	het nemen van een conclusie
actor	partij (geïntimeerde)
product	conclusie van antwoord, produkties
(41.)	
handeling	het houden van een pleidooizitting
actor	arrondissementsrechtbank
product	proces-verbaal
(42.)	
handeling	het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor	partijen (raadsman)
product	pleitnota
(43.)	
handeling	het houden van een comparitie, descente of enquête
actor	arrondissementsrechtbank
product	proces-verbaal
(44.)	
handeling	het inwinnen van een deskundigenbericht
actor	arrondissementsrechtbank
product	deskundigenbericht
(45.)	
handeling	het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor	partijen
product	conclusies, produkties
(46.)	
handeling	het wijzen van een vonnis
actor	arrondissementsrechtbank
product	vonnis

opmerking dit omvat ook tussen- en verstekvonnissen.

(47.)
handeling het doen van verzet tegen een vonnis gewezen bij verstek
actor partij (gedaagde)
product exploit van verzet

Dagvaardingsprocedures eerste aanleg gerechtshof

grondslag	RV, Eerste Boek, artt. 1-96a
periode	1950-
(48.)	
handeling	het dagvaarden van de wederpartij
actor	partij (eiser)
product	dagvaarding
(49.)	
handeling	het houden van een rolzitting
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(50.)	
handeling	het nemen van een conclusie
actor	partij (eiser)
product	conclusie van eis, produkties
(51.)	
handeling	het nemen van een conclusie
actor	partij (gedaagde)
product	conclusie van antwoord, produkties
(52.)	
handeling	het repliceren
actor	partij (eiser)
product	conclusie van repliek, produkties
(53.)	
handeling	het dupliceren
actor	partij (gedaagde)
product	conclusie van dupliek, produkties
(54.)	
handeling	het houden van een pleidooizitting
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(55.)	
handeling	het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor	partijen (raadsman)
product	pleitnota
(56.)	
handeling	het houden van een comparitie, descente of enquête
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(57.)	
handeling	het inwinnen van een deskundigenbericht
actor	gerechtshof
product	deskundigenbericht

(58.)
handeling het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor partijen
product conclusies, produkties

(59.)
handeling het wijzen van een arrest
actor gerechtshof
product arrest
opmerking dit omvat ook tussen- en arresten gewezen bij verstek

(60.)
handeling het doen van verzet tegen een arrest gewezen bij verstek
actor partij (gedaagde)
product exploit van verzet

Dagvaardingsprocedures hoger beroep gerechtshof

grondslag	RV, Eerste Boek, artt. 1-96a, 332-357
periode	1950-
(61.)	
handeling	het instellen of intrekken van hoger beroep tegen een vonnis van de arrondissementsrechtbank
actor	partij (appellant)
product	dagvaarding
(62.)	
handeling	het houden van een rolzitting
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(63.)	
handeling	het indienen van een memorie van grieven
actor	partij (appellant)
product	memorie van grieven, produkties
(64.)	
handeling	het indienen van een memorie van antwoord
actor	partij (geïntimeerde)
product	memorie van antwoord, produkties
(65.)	
handeling	het houden van een pleidooizitting
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(66.)	
handeling	het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor	partijen (raadsman)
product	pleitnota
(67.)	
handeling	het houden van een comparitie, descente of enquête
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal
(68.)	
handeling	het inwinnen van een deskundigenbericht
actor	gerechtshof
product	deskundigenbericht
(69.)	
handeling	het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor	partijen
product	conclusies, produkties
(70.)	
handeling	het wijzen van een arrest
actor	gerechtshof

product
opmerking

arrest
dit omvat ook tussenarresten en arresten gewezen bij verstek.

(71.)
handeling
actor
product

het doen van verzet tegen een arrest gewezen bij verstek
partij (gedaagde)
exploit van verzet

Dagvaardingsprocedure cassatie Hoge Raad

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 1-96a, 407-425
periode 1950-

(72.)
handeling het instellen of intrekken van beroep in cassatie
actor partij (requirant)
product dagvaarding (houdende de middelen van cassatie)

(73.)
handeling het houden van een rolzitting
actor Hoge Raad
product proces-verbaal

(74.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (requirant)
product conclusie van eis, produkties

(75.)
handeling het nemen van een conclusie
actor partij (gerequireerde)
product conclusie van antwoord, produkties

(76.)
handeling het houden van een pleidooizitting
actor Hoge Raad
product proces-verbaal

(77.)
handeling het houden van een pleidooi tijdens een pleidooizitting
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(78.)
handeling het inbrengen van nadere conclusies en produkties
actor partijen
product conclusies, produkties

(79.)
handeling het nemen van een conclusie
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product conclusie-OM

(80.)
handeling het wijzen van een arrest
actor Hoge Raad
product arrest
opmerking dit omvat ook tussenarresten en verstekarresten.

Verzoekschriftprocedures eerste aanleg kantongerecht

grondslag	RV, Eerste Boek, artt. 429a-429t
periode	1950-
(81.)	
handeling	het indienen van een verzoekschrift
actor	partij (verzoeker)
product	verzoekschrift
(82.)	
handeling	het indienen van een verweerschrift
actor	partij (verweerder)
product	verweerschrift
(83.)	
handeling	het houden van de zitting en het horen van partijen
actor	kantonrechter
product	proces-verbaal
(84.)	
handeling	het inwinnen van een deskundigenbericht
actor	kantonrechter
product	deskundigenbericht
(85.)	
handeling	het houden van een pleidooi
actor	partijen (raadsman)
product	pleitnota
(86.)	
handeling	het geven van een beschikking
actor	kantonrechter
product	beschikking
opmerking	dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Verzoekschriftprocedures eerste aanleg arrondissementsrechtbank

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 429a-429t
periode 1950-

(87.)
handeling het indienen van een verzoekschrift
actor partij (verzoeker)
product verzoekschrift

(88.)
handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij (verweerder)
product verweerschrift

(89.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(90.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor arrondissementsrechtbank
product deskundigenbericht

(91.)
handeling het houden van een pleidooi
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(92.)
handeling het geven van een beschikking
actor arrondissementsrechtbank
product beschikking
opmerking dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Verzoekschriftprocedures hoger beroep arrondissementsrechtbank

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 345, 429a-429t
periode 1950-

(93.)
handeling het instellen of intrekken van hoger beroep
actor partij (requirant)
product beroepschrift

(94.)
handeling het indienen van een verzoekschrift
actor partij (gerequireerde)
product verzoekschrift

(95.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(96.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor arrondissementsrechtbank
product deskundigenbericht

(97.)
handeling het houden van een pleidooi
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(98.)
handeling het geven van een beschikking
actor arrondissementsrechtbank
product beschikking
opmerking dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Verzoekschriftprocedures eerste aanleg gerechtshof

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 429a-429t
periode 1950-

(99.)
handeling het indienen van een verzoekschrift
actor partij (verzoeker)
product verzoekschrift

(100.)
handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij (verweerder)
product verweerschrift

(101.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor gerechtshof
product proces-verbaal

(102.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor gerechtshof
product deskundigenbericht

(103.)
handeling het houden van een pleidooi
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(104.)
handeling het geven van een beschikking
actor gerechtshof
product beschikking
opmerking dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Verzoekschriftprocedures hoger beroep gerechtshof

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 345, 429a-429t
periode 1950-

(105.)
handeling het instellen of intrekken van hoger beroep
actor partij (requirant)
product beroepschrift

(106.)
handeling het indienen van een verzoekschrift
actor partij (gerequireerde)
product verzoekschrift

(107.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor gerechtshof
product proces-verbaal

(108.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor gerechtshof
product deskundigenbericht

(109.)
handeling het houden van een pleidooi
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(110.)
handeling het geven van een beschikking
actor gerechtshof
product beschikking
opmerking dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Verzoekschriftprocedures cassatie Hoge Raad

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 426-429
periode 1950-

(111.)
handeling het instellen of intrekken van beroep in cassatie tegen een beschikking op een verzoekschrift
actor partij (requirant)
product verzoekschrift, houdende de middelen van cassatie
opmerking het beroep in cassatie wordt aangebracht bij een verzoekschrift dat wordt ingediend bij de griffie van de Hoge Raad.

(112.)
handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij (gerequireerde)
product verweerschrift

(113.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor Hoge Raad
product proces-verbaal

(114.)
handeling het houden van een pleidooi
actor partijen (raadsman)
product pleitnota

(115.)
handeling het nemen van een conclusie
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product conclusie-OM

(116.)
handeling het geven van een beschikking
actor Hoge Raad
product beschikking
opmerking dit omvat ook tussenbeschikkingen.

Voorlopige voorzieningen kantongerecht

grondslag Rv, Eerste Boek, art. 116
periode 1950-

(117.)
handeling het vorderen van een voorlopige voorziening
actor partij
product vordering

(118.)
handeling het beoordelen of de zaak spoedeisend is
actor kantonrechter
product notificatie

(119.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor kantonrechter
product proces-verbaal

(120.)
handeling het geven van mondelinge en / of schriftelijke toelichting
actor partijen
product pleitnota's, produkties

(121.)
handeling het uitspreken van het vonnis in het openbaar
actor kantonrechter
product vonnis

(122.)
handeling het aantekenen van bezwaar tegen een voorlopige voorziening
actor partij
product bezwaarschrift
opmerking tegen een vonnis houdende een voorlopige voorziening kan geen hoger beroep ingesteld worden. Wel kan de partij tegen wie een vordering tot het treffen van een voorlopige voorziening is toegewezen en die zich met dat vonnis niet kan verenigen, een daartoe treffende schriftelijke verklaring indienen. Wordt zo'n verklaring ingediend, dan verliest het vonnis zijn kracht indien nog niet in de hoofdzaak was gedagvaard en deze dagvaarding achterwege blijft, dan wel indien de hoofdzaak ophoudt aanhangig te zijn voordat de kantonrechter bij eindvonnis heeft beslist.

Rechterlijke bevelen tot betaling kantongerecht

grondslag Rv, Eerste Boek, artt. 125k-v
periode 1950-1991

Deze procedure regelt de wijze waarop een schuldeiser van de kantonrechter de uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling tegen zijn schuldenaar kan verkrijgen. Het is een gemakkelijke manier om kleine geldvorderingen (tot fl. 2500,-) te innen. Het gemakkelijke bestaat voornamelijk hierin, dat er geen dagvaarding aan te pas komt en de zaak, indien de schuldenaar geen verweer voert, buiten de terechtzitting wordt afgedaan.

(123.)
handeling het verzoeken om een betalingsbevel
actor partij (schuldeiser)
product verzoekschrift

(124.)
handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij (schuldenaar)
product verweerschrift
opmerking indien de schuldenaar verweer voert, wordt de zaak naar de gewone zitting van de kantonrechter verwezen (zie dagvaardingsprocedures kantongerecht). Indien de schuldenaar niet antwoordt of geen verweer wenst te voeren, wordt een betalingsbevel uitgevaardigd.

(125.)
handeling het uitvaardigen van een betalingsbevel
actor kantonrechter
product bevel

Voogdij- en bewindprocedures kantongerecht / arrondissementsrechtbank

Het eerste gedeelte van dit proces betreft de procedure voor het voorzien in voogdij na een ontvangen kennisgeving vanuit de Geautomatiseerde Bevolkingsadministratie (GBA) inzake het overlijden van een of beide ouders, de geboorte van een natuurlijk kind, de erkenning of wettiging van een kind dan wel een kennisgeving van het ministerie van Justitie inzake naamswijziging of adoptie.

Voor de behandeling van andere verzoeken of verzoekschriften - van belanghebbenden - met betrekking tot ontslag of benoeming inzake voogdij, tijdelijke voogdij of bekleeding met ouderlijke macht, wordt verwezen naar de handelingen bij de verzoekschriftprocedures inzake het kantongerecht en de arrondissementsrechtbank .

Het tweede gedeelte van de handelingen betreft de werkzaamheden inzake voogdij-, curatele- en meerderjarigenbewind.

Voogdij- / bewindprocedures minderjarigen

grondslag BW, Boek 1, artt. 280, 295-299a, 337-371; RO, art 58a
periode 1950-

(126.)
handeling het registreren van de kennisgeving GBA in het systeem, dan wel voogdijregister
actor griffie
product aantekening van kennisgeving

(127.)
handeling het zonodig inwinnen van advies van de raad voor de kindbescherming
actor kantonrechter / arrondissementsrechtbank
product advies van de raad voor de kindbescherming

(128.)
handeling het berichten van partijen met betrekking tot de te ondertekenen stukken
(bereidverklaringen, opgaves van vermogen)
actor griffie
product aantekening van berichtgeving

(129.)
handeling het beoordelen van de zaak en vervolgens nemen van een beslissing ter zake
actor kantongerecht / arrondissementsrechtbank
product beschikking

(130.)
handeling het verzenden van een kennisgeving aan partijen burgerlijke stand, raad voor de
kindbescherming, eventueel een ander kantongerecht, notaris / advocaat en
belanghebbenden
actor griffie
product aantekening van verzending

Voogdij-, curatele- en meerderjarigenbewind

grondslag BW, Boek 1, art. 383
periode 1950-

Voogdijbewind start op basis van een ambtshalve genomen beslissing of op basis van een beslissing naar aanleiding van een verzoekschrift. Het curatelebewind start naar aanleiding van een ontvangen beschikking en een registerkaart van de rechtbank waar de ondercuratelestelling is uitgesproken. Het meerderjarigenbewind start na de behandeling van een verzoekschrift tot onderbewindstelling en de beslissing daarop van het eigen kantongerecht, conform de gebruikelijke verzoekschriftprocedures, dan wel naar aanleiding van een beschikking of een bewinddossier dat is overgedragen door een ander kantongerecht. Het betreft het afleggen van rekening en verantwoording door de curator, bewindvoerder, of voogd aan de rechter.

(131.)

handeling	het registreren van de bewindzaken in het systeem, dan wel in het repertoire / register
actor	griffie
product	aantekening in de administratie

(132.)

handeling	het aanschrijven van betrokkenen curator, bewindvoerder, voogd met betrekking tot de inventarisatie van het vermogen en - voorzover van toepassing bij voogdijbewind - met betrekking tot de over te leggen verklaring omtrent de goederen of een notariële boedelbeschrijving
actor	griffie
product	aantekening van verzending

(133.)

handeling	het verzenden aan betrokkenen van een bericht met betrekking tot de oplegging van de jaarlijkse (of tweejaarlijkse) rekenplicht
actor	griffie
product	aantekening van verzending

(134.)

handeling	het nemen van een besluit met betrekking tot het door de griffie opgestelde advies inzake de ontvangen jaarrekening
actor	kantonrechter
product	besluit

Kort gedingprocedures arrondissementsrechtbank

grondslag RV, Eerste Boek, artt. 289-297
periode 1950-

(135.)
handeling het aanvragen van een kort geding
actor partijen
product aanvraag ter griffie

(136.)
handeling het dagvaarden van de wederpartij
actor partij (eiser)
product dagvaarding

(137.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(138.)
handeling het inwinnen van een deskundigenbericht
actor arrondissementsrechtbank
product deskundigenbericht

(139.)
handeling het geven van mondelinge en / of schriftelijke toelichting
actor partijen
product pleitnota's, produkties

(140.)
handeling het uitspreken van het vonnis in het openbaar
actor arrondissementsrechtbank (president)
product vonnis

Faillissementen arrondissementsrechtbank

grondslag Fw, artt. 2, 6, 8-12
periode 1950-

(141.)
handeling het doen van aangifte, verzoeken of vorderen van het faillissement
actor partijen (schuldenaar / schuldeiser) / Openbaar Ministerie
product akte van aangifte / verzoek / vordering

(142.)
handeling het ter zitting uitspreken van het faillissement
actor arrondissementsrechtbank
product vonnis

(143.)
handeling het benoemen van de curator en de rechter-commissaris
actor arrondissementsrechtbank
product beschikking

(144.)
handeling het corresponderen met de curator
actor rechter-commissaris
product correspondentie curator

(145.)
handeling het opstellen van de boedelbeschrijving en overige verslagstukken
actor curator
product verslagen

(146.)
handeling het houden van een verificatievergadering
actor rechter-commissaris
product proces-verbaal van de verificatiezitting

(147.)
handeling het vaststellen van de lijst van erkende schuldvorderingen
actor arrondissementsrechtbank
product lijst van erkende schuldvorderingen

(148.)
handeling het vaststellen van de uitdelingslijsten
actor arrondissementsrechtbank
product uitdelingslijsten

(149.)
handeling het verwerken van de verklaringen van verzet
actor arrondissementsrechtbank / curator
product slotuitdelingslijst

(150.)
handeling het vereffenen van het faillissement
actor arrondissementsrechtbank / curator
product aantekening einde faillissement

Tenuitvoerlegging buitenlandse vonnissen arrondissementsrechtbank

grondslag EEG-Executieverdrag 1968, artt. 31 e.v.
periode 1974-

(151.)
handeling het ten uitvoer leggen van buitenlandse vonnissen
actor arrondissementsrechtbank (president)
product last ten uitvoerlegging

Overige handelingen arrondissementsrechtbank

grondslag RO, art. 54
periode 1950-

(152.)
handeling het in hoogste ressort oordelen over jurisdictiegeschillen tussen kantongerechten
binnen één arrondissement
actor arrondissementsrechtbank
product vonnis

Overige handelingen gerechtshof

grondslag RO, artt. 65
periode 1950-

(153.)
handeling het in hoogste ressort oordelen inzake jurisdictiegeschillen tussen arrondissementsrechtbanken of tussen kantongerechten in verschillende arrondissementen, beide binnen het rechtsgebied van het gerechtshof
actor gerechtshof
product arrest

Overige handelingen Hoge Raad

grondslag RO, artt. 11-13b, 14a-e, 88 e.v.
periode 1950-

(154.)
handeling het in eerste aanleg oordelen in jurisdictiegeschillen
actor Hoge Raad
product arrest

(155.)
handeling het in eerste aanleg oordelen in geschillen over prijzen en buit
actor Hoge Raad
product arrest

(156.)
handeling het ontslaan of op non-actief stellen van leden van de rechterlijke macht
actor Hoge Raad
product arrest

(157.)
handeling het onderzoeken van klachten over gedragingen van leden van de rechterlijke macht
actor Hoge Raad
product arrest

Handelingen strafproces

Strafproces eerste aanleg kantongerecht

grondslag periode	WvSv, Tweede Boek, artt. 382-398 1950-
(158.) handeling	het opstellen van een proces-verbaal van verdenking van een strafbaar feit of van een verrichting tot opsporing
actor	opsporingsambtenaar
product	proces-verbaal
opmerking	als bijlagen bij het proces-verbaal kunnen zijn opgenomen: foto's, situatieschetsen, sectierapporten, rapporten van het gerechtelijk laboratorium, uittreksels burgerlijke stand, justitiële documentatie, psychiatrische rapporten, briefwisseling OM-opsporingsinstantie.
(159.) handeling	het beslissen tot niet verder vervolgen in strafzaken in eerste aanleg
actor	Openbaar Ministerie
product	sepot
(160.) handeling	het doen van een voorstel tot afdoening van de strafzaak bij transactie
actor	Openbaar Ministerie / partij (verdachte)
product	transactievoorstel
(161.) handeling	het beslissen tot verder vervolgen in strafzaken in eerste aanleg
actor	Openbaar Ministerie, opsporingsambtenaar
product	dagvaarding, oproeping
(162.) handeling	het behandelen ter terechtzitting van strafzaken in eerste aanleg
actor	kantonrechter
product	proces-verbaal ter terechtzitting
(163.) handeling	het houden van het requisitoir
actor	Openbaar Ministerie
product	eis
(164.) handeling	het houden van het pleidooi
actor	partij (raadsman)
product	pleitnota
(165.) handeling	het beslissen inzake strafzaken in eerste aanleg
actor	kantonrechter
product	vonnis

(166.)
handeling het ten uitvoer leggen van het vonnis
actor Openbaar Ministerie
product o.a. correspondentie, executieregisters

Strafproces eerste aanleg arrondissementsrechtbank

grondslag WvSv, Tweede Boek, artt. 181 e.v., 258-366a
periode 1950-
opmerking de artt.181 e.v. betreffende het gerechtelijk vooronderzoek zijn van toepassing tot 1 februari 2000.

(167.)
handeling het opstellen van een proces-verbaal van verdenking van een strafbaar feit of van een verrichting tot opsporing
actor opsporingsambtenaar
product proces-verbaal (met bijlagen)

(168.)
handeling het inwinnen van deskundigenberichten
actor Openbaar Ministerie / partij (verdachte) / rechter-commissaris / rechtbank
product rapporten, verslagen

Gerechtelijk vooronderzoek

(169.)
handeling het vorderen van een gerechtelijk vooronderzoek
actor Openbaar Ministerie
product vordering

(170.)
handeling het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek
actor rechter-commissaris
product beschikking

(171.)
handeling het uitvoeren van een gerechtelijk vooronderzoek
actor rechter-commissaris
product proces-verbaal, oproepingen, beschikkingen

(172.)
handeling het sluiten van een gerechtelijk vooronderzoek
actor rechter-commissaris
product beschikking

(173.)		
handeling	het beslissen tot niet verder vervolgen in strafzaken in eerste aanleg	
actor	Openbaar Ministerie	
product	sepot / kennisgeving niet verdere vervolging (na gerechtelijk vooronderzoek)	
(174.)		
handeling	het doen van een voorstel tot afdoening van de strafzaak bij transactie	
actor	Openbaar Ministerie / partij (verdachte)	
product	transactievoorstel	
(175.)		
handeling	het beslissen tot verder vervolgen in strafzaken in eerste aanleg	
actor	Openbaar Ministerie	
product	dagvaarding	
(176.)		
handeling	het behandelen ter terechtzitting van strafzaken in eerste aanleg	
actor	arrondissementsrechtbank	
product	proces-verbaal ter terechtzitting	
(177.)		
handeling	het houden van het requisitoir	
actor	Openbaar Ministerie	
product	eis	
(178.)		
handeling	het houden van het pleidooi	
actor	partij (raadsman)	
product	pleitnota	
(179.)		
handeling	het beslissen inzake strafzaken in eerste aanleg	
actor	arrondissementsrechtbank	
product	vonnis	
(180.)		
handeling	het toekennen of afwijzen van een schadevergoeding aan het slachtoffer	
actor	arrondissementsrechtbank	
product	beschikking	
(181.)		
handeling	het ten uitvoer leggen van het vonnis	
actor	Openbaar Ministerie	
product	o.a. correspondentie, executieregisters	

Strafproces hoger beroep arrondissementsrechtbank

grondslag RO artt. 68-70, WvSv artt. 404-426f
periode 1950-

(182.)
handeling het instellen of intrekken van hoger beroep
actor Openbaar Ministerie / partij
product akte
opmerking het hoger beroep wordt ingesteld bij de griffie van het kantongerecht.

(183.)
handeling het indienen van de schriftuur
actor Openbaar Ministerie / partij (verdachte)
product schriftuur
opmerking de schriftuur bevat de motivatie van het hoger beroep.

(184.)
handeling het dagvaarden van de verdachte
actor Openbaar Ministerie
product dagvaarding

(185.)
handeling het behandelen ter terechtzitting van strafzaken in hoger beroep
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal ter terechtzitting

(186.)
handeling het houden van het requisitoir
actor Openbaar Ministerie
product eis

(187.)
handeling het houden van het pleidooi
actor partij (raadsman)
product pleitnota

(188.)
handeling het beslissen inzake strafzaken in hoger beroep
actor arrondissementsrechtbank
product vonnis

(189.)
handeling het ten uitvoer leggen van het vonnis
actor Openbaar Ministerie
product o.a. correspondentie, executieregisters

Strafproces hoger beroep gerechtshof

grondslag	RO artt. 68-70, WvSv artt. 404-426f
periode	1950-
(190.)	
handeling	het instellen of intrekken van hoger beroep
actor	Openbaar Ministerie / partij
product	akte
opmerking	het hoger beroep wordt ingesteld bij de griffie van de arrondissementsrechtbank.
(191.)	
handeling	het indienen van de schriftuur
actor	Openbaar Ministerie / partij (verdachte)
product	schriftuur
opmerking	de schriftuur bevat de motivatie van het hoger beroep.
(192.)	
handeling	het inwinnen van deskundigenberichten
actor	Openbaar Ministerie / partij (verdachte) / gerechtshof
product	rapporten, verslagen
(193.)	
handeling	het dagvaarden van de verdachte
actor	Openbaar Ministerie
product	dagvaarding
(194.)	
handeling	het behandelen ter terechtzitting van strafzaken in hoger beroep
actor	gerechtshof
product	proces-verbaal ter terechtzitting
(195.)	
handeling	het houden van het requisitoir
actor	Openbaar Ministerie
product	eis
(196.)	
handeling	het houden van het pleidooi
actor	partij (raadsman)
product	pleitnota
(197.)	
handeling	het beslissen inzake strafzaken in hoger beroep
actor	gerechtshof
product	arrest
(198.)	
handeling	het ten uitvoer leggen van het arrest
actor	Openbaar Ministerie
product	o.a. correspondentie, executieregisters

Strafproces cassatie Hoge Raad

grondslag RO, artt. 95 e.v.; WvSv, Derde Boek, artt. 427-444, 456
periode 1950-

(199.)
handeling het instellen of intrekken van beroep in cassatie
actor Openbaar Ministerie / partij (verdachte)
product akte van cassatie

(200.)
handeling het instellen van beroep in cassatie in het belang van de wet
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product akte van cassatie

(201.)
handeling het indienen van een cassatieschriftuur
actor Openbaar Ministerie / partij (verdachte)
product schriftuur houdende de middelen van cassatie

(202.)
handeling het behandelen ter terechtzitting van aanvragen tot vernietiging van een vonnis / arrest
met betrekking tot strafzaken
actor Hoge Raad
product proces-verbaal ter terechtzitting

(203.)
handeling het houden van het pleidooi
actor partij (raadsman)
product pleitnota

(204.)
handeling het nemen van een conclusie inzake aanvragen tot vernietiging van een vonnis / arrest
met betrekking tot strafzaken
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product conclusie-OM

(205.)
handeling het beslissen inzake aanvragen tot vernietiging van een vonnis / arrest met betrekking
tot strafzaken
actor Hoge Raad
product arrest

Raadkamerbeslissingen arrondissementsrechtbank

grondslag WvSv, Derde Boek, artt. 20, 32, 71, 87, 91, 138, 197, 208, 211, 223, 238, 250, 252, 262, 404, 408, 427, 445-448, 503a, 504, 518, 527, 545, 552a, 557, 576
periode 1950-

De onderstaande beschikkingen hebben betrekking op o.a.:

- Bevel inbewaringstelling
- Gevangenhouding en verlenging daarvan
- Schorsing/opheffing voorlopige hechtenis
- Toekenning schadevergoeding aan gewezen verdachte
- Machtiging huiszoeking
- Bevel overbrenging ter observatie
- Weigering rechter-commissaris om personen te horen of feiten te onderzoeken
- Ontslag van getuigen uit gijzeling
- Bezwaar tegen kennisgeving verdere vervolging
- Bezwaar tegen dagvaarding
- Bezwaar tegen (strafrechtelijk) beslag door het OM

(206.)

handeling het verzoeken om / vorderen van een beschikking van de rechter-commissaris of de rechtbank in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product verzoekschrift / vordering (OM)

(207.)

handeling het behandelen van het verzoek om of vordering van een beschikking in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor arrondissementsbank / rechter-commissaris
product proces-verbaal

(208.)

handeling het geven van een beschikking in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor arrondissementsrechtbank / rechter-commissaris
product beschikking

(209.)

handeling het instellen van hoger beroep bij de rechtbank tegen beschikkingen van de rechter-commissaris gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product akte (ter griffie)

(210.)

handeling het indienen van een schriftuur, houdende de grieven tegen een beschikking van de rechter-commissaris gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product schriftuur

(211.)

handeling het behandelen van het hoger beroep tegen beschikkingen van de rechter-commissaris gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(212.)
handeling het beslissen in hoger beroep inzake beschikkingen van de rechter-commissaris
gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor arrondissementsrechtbank
product beschikking

Raadkamerbeslissingen gerechtshof

grondslag WvSv, Derde Boek, artt. 20, 32, 71, 87, 91, 138, 197, 208, 211, 223, 238, 250, 252,
262, 404, 408, 427, 445-448, 503a, 504, 518, 527, 545, 552a, 557, 576
periode 1950-

De onderstaande beschikkingen hebben betrekking op o.a.:

- Bevel inbewaringstelling
- Gevangenhouding en verlenging daarvan
- Schorsing/opheffing voorlopige hechtenis
- Toekenning schadevergoeding aan gewezen verdachte
- Machtiging huiszoeking
- Bevel overbrenging ter observatie
- Weigering rechter-commissaris om personen te horen of feiten te onderzoeken
- Ontslag van getuigen uit gijzeling
- Bezwaar tegen kennisgeving verdere vervolging
- Bezwaar tegen dagvaarding
- Bezwaar tegen (strafrechtelijk) beslag door het OM

(213.)

handeling het verzoeken om / vorderen van een beschikking (in eerste aanleg) van het
 gerechtshof in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product verzoekschrift / vordering (OM)

(214.)

handeling het behandelen van het verzoek om of vordering van een beschikking (in eerste
 aanleg) in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor gerechtshof
product proces-verbaal

(215.)

handeling het geven van een beschikking (in eerste aanleg) in het kader van een strafrechtelijke
 procedure
actor gerechtshof
product beschikking

(216.)

handeling het instellen van hoger beroep bij het gerechtshof tegen beschikkingen van de
 rechtbank gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product akte (ter griffie)

(217.)

handeling het indienen van een schriftuur, houdende de grieven tegen een beschikking van de
 rechtbank gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product schriftuur

(218.)

handeling het behandelen van het hoger beroep tegen een beschikking van de rechtbank gegeven
 in het kader van een strafrechtelijke procedure
actor gerechtshof

product proces-verbaal

(219.)

handeling het beslissen in hoger beroep inzake beschikkingen van de rechtbank gegeven in het kader van een strafrechtelijke procedure

actor gerechtshof

product beschikking

Raadkamerbeslissingen Hoge Raad

grondslag WvSv, Derde Boek, artt. 20, 32, 71, 87, 91, 138, 197, 208, 211, 223, 238, 250, 252,
262, 404, 408, 427, 445-448, 503a, 504, 518, 527, 545, 552a, 557, 576
periode 1950-

De onderstaande beschikkingen hebben betrekking op o.a.:

- Bevel inbewaringstelling
- Gevangenhouding en verlenging daarvan
- Schorsing/opheffing voorlopige hechtenis
- Toekenning schadevergoeding aan gewezen verdachte
- Machtiging huiszoeking
- Bevel overbrenging ter observatie
- Weigering rechter-commissaris om personen te horen of feiten te onderzoeken
- Ontslag van getuigen uit gijzeling
- Bezwaar tegen kennisgeving verdere vervolging
- Bezwaar tegen dagvaarding
- Bezwaar tegen (strafrechtelijk) beslag door het OM

(220.)

handeling het instellen van beroep in cassatie tegen beschikkingen gegeven in het kader van een
strafrechtelijke procedure
actor partij / Openbaar Ministerie
product akte (ter griffie)

(221.)

handeling het indienen van een cassatieschriftuur
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal) / partij (verdachte)
product schriftuur houdende de middelen van cassatie

(222.)

handeling het behandelen van het beroep in cassatie tegen een beschikking gegeven in het kader
van een strafrechtelijke procedure
actor Hoge Raad
product proces-verbaal

(223.)

handeling het beslissen in cassatie over een beschikking gegeven in het kader van een
strafrechtelijke procedure
actor Hoge Raad
product beschikking

Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

grondslag	WED, art. 8; WvSr, Eerste Boek, art. 36e; WvSv, Eerste Boek, artt. 94 e.v., 103, 116 e.v., 126 e.v., 511b-511i, Vijfde Boek, art. 577b ('Plukze-wetgeving').
periode	1950-

Strafrechtelijk financieel onderzoek

(224.)

handeling	het indienen bij de rechter-commissaris van een vordering tot het verkrijgen van een machtiging tot het uitvoeren van een strafrechtelijk financieel onderzoek
actor	Openbaar Ministerie
product	vordering

(225.)

handeling	het machtigen van het Openbaar Ministerie tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek
actor	rechter-commissaris
product	machtiging

(226.)

handeling	het (laten) uitvoeren van een strafrechtelijk financieel onderzoek
actor	Openbaar Ministerie
product	rapport (waaruit wel of niet blijkt van wederrechtelijk verkregen vermogen)
opmerking	het onderzoek wordt verricht door de opsporingsinstantie, onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie.

(227.)

handeling	het sluiten van een strafrechtelijk financieel onderzoek
actor	Openbaar Ministerie
product	beschikking

Vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

(228.)

handeling	het instellen van een ontnemingsvordering
actor	Openbaar Ministerie
product	vordering

(229.)

handeling	het behandelen ter terechtzitting van de ontnemingsvordering
actor	arrondissementsrechtbank
product	proces-verbaal ter terechtzitting

(230.)

handeling	het beslissen inzake de ontnemingsvordering
actor	arrondissementsrechtbank
product	beschikking

(231.)

handeling	het ten uitvoer leggen van de ontnemingsuitspraak
actor	Openbaar Ministerie

product aantekening in de administratie, correspondentie

Conservatoir beslag

(232.)

handeling het indienen bij de rechter-commissaris van een vordering tot het verkrijgen van een machtiging tot het leggen of handhaven van conservatoir beslag

actor Openbaar Ministerie

product vordering

(233.)

handeling het machtigen van het Openbaar Ministerie tot het leggen of handhaven van conservatoir beslag

actor rechter-commissaris

product beschikking

(234.)

handeling het leggen of handhaven van conservatoir beslag

actor Openbaar Ministerie

product bevel tot inbeslagneming / kennisgeving van inbeslagneming

Tenuitvoerlegging buitenlandse vonnissen arrondissementsrechtbank

grondslag EEG-Executieverdrag 1968, artt. 31 e.v., WOTS artt. 1 e.v.
periode 1974-

(235.)
handeling het ten uitvoer leggen van buitenlandse vonnissen
actor arrondissementsrechtbank (president)
product last tot tenuitvoerlegging

Beklag over niet-vervolging van strafbare feiten - gerechtshof

grondslag WvSv, Eerste Boek, artt. 12-12l
periode 1950-

(236.)
handeling het doen van beklag bij het gerechtshof over het niet vervolgen van een strafbaar feit
actor partij
product klaagschrift

(237.)
handeling het geven van een opdracht aan de Procureur-Generaal tot het opstellen van een schriftelijk verslag naar aanleiding van het beklag over niet-vervolging
actor gerechtshof
product beschikking

(238.)
handeling het inwinnen van het ambtsbericht van het Openbaar Ministerie in eerste aanleg
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product ambtsbericht OM kantongerecht / arrondissementsrechtbank

(239.)
handeling het opstellen van een schriftelijk verslag naar aanleiding van het beklag over niet-vervolging
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product verslag

(240.)
handeling het horen van de klager en eventueel de persoon wiens vervolging wordt verlangd
actor gerechtshof
product proces-verbaal

(241.)
handeling het doen van een uitspraak over het beklag
actor gerechtshof
product beschikking

Berechting leden Staten-Generaal en kabinet - Hoge Raad

grondslag RO, art. 92
periode 1950-

(242.)
handeling het in eerste en laatste ressort kennisnemen van alle ambtsmisdriven en
ambtsovertredingen door leden van de Staten-Generaal, de ministers en
staatssecretarissen
actor Hoge Raad
product arrest

Handelingen bestuursrechtelijk proces

Beroepschriften sector bestuursrecht arrondissementsrechtbank

grondslag Awb, artt. 6:6, 8:1, 8:41-8:51, 8:54, 8:55, 8:57, 8:65-8:68, 8:77-8:79, 8:82-8:84
Beroepswet art. 20
periode 1992-

(243.)
handeling het indienen van een beroepschrift
actor partij (eiser)
product beroepschrift, alsmede primair besluit, bezwaarschrift / administratief beroepschrift en bestreden besluit

(244.)
handeling het opvragen van de gedingstukken (waaronder de stukken van de bestuurlijke voorprocedure)
actor griffie
product gedingstukken

(245.)
handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij (verweerder)
product verweerschrift

(246.)
handeling het na beoordeling van het beroepschrift en de ingezonden gedingstukken uitvoeren van een vooronderzoek
actor arrondissementsrechtbank
product o.a. proces-verbaal, verslagen
opmerking het vooronderzoek kan omvatten: het laten repliceren door de indiener van het beroepschrift en het laten dupliceren door de verweerder, het inwinnen van schriftelijke inlichtingen, het oproepen van getuigen, het benoemen van een deskundige voor het instellen van een onderzoek, het uitvoeren van een onderzoek ter plaatse.

(247.)
handeling het na beoordeling van het beroepschrift en de ingezonden gedingstukken doen van een uitspraak buiten zitting, omdat de rechtbank kennelijk onbevoegd is of het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is
actor arrondissementsrechtbank
product uitspraak

(248.)
handeling het indienen van nadere stukken
actor partijen
product gedingstukken

(249.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen

actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(250.)
handeling het beslissen op het beroep
actor arrondissementsrechtbank
product uitspraak

Verzet

(251.)
handeling het doen van verzet tegen een uitspraak gedaan buiten zitting
actor partij
product verzetschrift

(252.)
handeling het horen van de indiener van het verzetschrift
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(253.)
handeling het beslissen op het verzet
actor arrondissementsrechtbank
product uitspraak

Voorlopige voorziening

(254.)
handeling het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening
actor partij
product verzoekschrift, alsmede primair besluit, bezwaarschrift / administratief beroepschrift,
bestreden besluit en beroepschrift

(255.)
handeling het indienen van nadere stukken
actor partijen
product gedingstukken

(256.)
handeling het houden van de zitting en het horen van partijen
actor arrondissementsrechtbank
product proces-verbaal

(257.)
handeling het beslissen op het verzoek om een voorlopige voorziening
actor arrondissementsrechtbank
product uitspraak

Beroepschriften 'Wet Mulder'

Administratief beroep op het Openbaar Ministerie

grondslag Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, artt. 6-8
periode 1989-

(258.)
handeling het instellen of intrekken van administratief beroep tegen een opgelegde
 administratieve sanctie
actor partij
product beroepschrift

(259.)
handeling het, na horen van de betrokkene tijdens de hoorzitting, nemen van een beslissing ten
 aanzien van het beroepschrift
actor Openbaar Ministerie
product beslissing

(260.)
handeling het afhandelen van de nieuwe sancties
actor Openbaar Ministerie
product administratie / inning

Beroep op het kantongerecht

grondslag periode	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, artt. 9-15 1989-
(261.) handeling actor product opmerking	het instellen of intrekken van beroep tegen de beslissing van het Openbaar Ministerie partij beroepschrift het beroepschrift wordt ingediend bij het Openbaar Ministerie.
(262.) handeling actor product	het verzenden van het beroepschrift en de overige op de zaak betrekking hebbende stukken naar de griffie van het kantongerecht Openbaar Ministerie aantekening van verzending
(263.) handeling actor product	het niet ontvankelijk verklaren, na het verstreken zijn van de betalingstermijn en het niet ontvangen hebben van de zekerheidsstelling kantonrechter besluit
(264.) handeling actor product	het behandelen van de zaak ter terechtzitting kantonrechter proces-verbaal ter terechtzitting
(265.) handeling actor product	het beslissen op het beroep kantonrechter beslissing

Cassatie bij de Hoge Raad

grondslag Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, artt. 14-20
periode 1989-2000
opmerking vanaf 1 januari 2000 is de mogelijkheid van beroep in cassatie vervangen door de
mogelijkheid van hoger beroep bij het gerechtshof te Leeuwarden.

(266.)

handeling het instellen of intrekken van beroep in cassatie tegen de beslissing van de
kantonrechter
actor partij / Openbaar Ministerie
product beroepschrift
opmerking beroep in cassatie wordt ingesteld bij de griffie van het kantongerecht.

(267.)

handeling het indienen van een cassatieschriftuur
actor partij / Openbaar Ministerie
product schriftuur houdende de middelen van cassatie

(268.)

handeling het indienen van een verzoekschrift
actor partij / Openbaar Ministerie
product verzoekschrift
opmerking het verzoekschrift wordt ingediend door degene, die mede tot het instellen van beroep
in cassatie gerechtigd was (de tegenpartij).

(269.)

handeling het in raadkamer behandelen van het beroep in cassatie tegen de beslissing van de
kantonrechter
actor Hoge Raad
product proces-verbaal

(270.)

handeling het in raadkamer houden van een pleidooi
actor partij (raadsman) / Openbaar Ministerie
product pleitnota

(271.)

handeling het opstellen van de conclusie
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product conclusie

(272.)

handeling het ter openbare zitting uitspreken van het arrest
actor Hoge Raad
product arrest

Hoger beroep bij het gerechtshof te Leeuwarden

grondslag Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, zoals gewijzigd bij
Wet van 28 oktober 1999 tot wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie en
van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, stekkende tot
vervanging van de mogelijkheid van beroep in cassatie door de mogelijkheid van
hoger beroep, alsmede het aanbrengen van enige andere wijzigingen, artt. 14-20d

periode 2000-

(273.)

handeling het instellen of intrekken van hoger beroep tegen de beslissing van de kantonrechter
actor partij / Openbaar Ministerie
product beroepschrift
opmerking het beroepschrift wordt ingediend bij de griffie van het kantongerecht.

(274.)

handeling het indienen van een verweerschrift
actor partij / Openbaar Ministerie
product verweerschrift
opmerking het verweerschrift wordt ingediend door degene, die mede tot het instellen van hoger
beroep gerechtigd was (de tegenpartij).

(275.)

handeling het behandelen van de zaak ter terechtzitting
actor gerechtshof
product proces-verbaal ter terechtzitting

(276.)

handeling het beslissen op het hoger beroep
actor gerechtshof
product beschikking

Vordering van het Openbaar Ministerie inzake toepassing van dwangmiddelen

grondslag Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, artt. 22-33
periode 1989-

Indien de administratieve sanctie niet wordt voldaan, dan kan het Openbaar Ministerie verhaal nemen. Blijkt ook verhaal niet mogelijk, dan kan het Openbaar Ministerie de kantonrechter toestemming vragen om dwangmiddelen toe te passen.

(277.)

handeling het instellen van een vordering om te worden gemachtigd dwangmiddelen toe te
passen op personen die de administratieve sanctie niet voldoen
actor Openbaar Ministerie
product vordering

(278.)

handeling het behandelen van de vordering 'toepassing dwangmiddelen' ter zitting
actor kantonrechter
product proces-verbaal

(279.)

handeling het beslissen op de vordering 'toepassing dwangmiddelen'
actor kantonrechter
product beschikking

(280.)

handeling het controleren van de afdoening van het dwangmiddel
actor Openbaar Ministerie
product aantekening in de administratie

Invordering rijbewijzen

(281.)

handeling het in bezit nemen van het rijbewijs
actor Openbaar Ministerie
product aantekening van ontvangst

(282.)

handeling het beslissen aan de hand van het dossier en de recidivegegevens of het ingevorderd
rijbewijs wordt ingehouden of teruggegeven
actor Openbaar Ministerie
product beslissing

Handelingen buitengerechtelijke procedures

Advies inzake brieven van wettiging aan de minister van Justitie

grondslag BW, Boek 1, art. 216
periode 1950-

(283.)
handeling het vragen van advies aan de Hoge Raad over verzoeken om brieven van wettiging
actor Minister van Justitie
product verzoek

(284.)
handeling het nemen van een conclusie
actor Openbaar Ministerie (Procureur-Generaal)
product conclusie

(285.)
handeling het bepalen bij tussenbeschikking dat de familieleden door (veelal) de kantonrechter moeten worden gehoord.
actor Hoge Raad
product tussenbeschikking

(286.)
handeling het horen van familieleden
actor kantonrechter
product proces-verbaal

(287.)
handeling het uitbrengen van advies aan de minister van Justitie inzake verzoeken om brieven van wettiging
actor Hoge Raad
product advies

Beëdiging van functionarissen

grondslag RO, artt. 19, 29, 93; Advocatenwet, artt. 3 e.v.; Wet op het Notarisambt, artt. 18 e.v.;
WvK, artt. 63 e.v.; en gesprekken met functionarissen
periode 1950-

(288.)

handeling het rekwireren van de beëdiging van functionarissen
actor Openbaar Ministerie
product requisitoir

(289.)

handeling het beëdiggen van rechterlijke ambtenaren en andere functionarissen
actor Hoge Raad / gerechtshof / arrondissementsrechtbank / kantonrechter
product akte van beëdiging
opmerking deze handeling omvat de beëdiging van (plaatsvervangende) leden van de rechterlijke
macht, advocaten, procureurs, (kandidaat-)notarissen, curatoren, (kandidaat-
)deurwaarders, tolken, vertalers, makelaars, taxateurs, leden van grondkamer of
pachtkamer, ambtenaren van de burgerlijke stand, deskundigen en anderen.

Literatuur

Abbink, H. en C.F. Rüter, *Proces Dossiers, een eenvoudige strafzaak*, Nijmegen 1983

Beks, G. en H.P.Ph.G. Kaajan, *Berecht en gestraft, een geschiedenis van de rechterlijke organisatie en de strafinstellingen, 1811-1993*, Den Haag 1994

Bemmelen, J.M. van en Th.W. van Veen, *Strafprocesrecht*, Alphen a/d Rijn, 1986

Blok-Bitter, C.I., *Inventarisatie Rechterlijke Werkzaamheden*, 4 banden, Den Haag 1981

Enschedé, Ch.J., C.F.Rüter en S.A.M. Stolwijk, *Beginselen van strafrecht*, Deventer 1987

Huijbrecht, R. (red.), *Werkboek rechterlijke archieven 1838-1940*, 's-Gravenhage 1991

Komen, A. en A. Rutten-Roos (red.), *Nederlands recht in kort bestek*, Deventer 1988

Kort overzicht van de rechtspraak in Nederland, 's-Gravenhage 1984

Kraaibeek, E.G., L. Oldersma en S. van der Woude, *Inventaris van de archieven van de arrondissementsrechtbank, (1811-)1838-1923, en het parket van de officier van justitie, (1827-)1838-1923(-1936), en de ambtenaar van het openbaar ministerie bij de kantongerechten, 1875-1925, in het arrondissement te Heerenveen*, Leeuwarden 1987

Leclercq, W.E.M., *Proces Dossiers, civiel proces*, Nijmegen 1983

Leeuwen, P.J.M. van, *Verantwoording in onafhankelijkheid: naar een verantwoorde besturing van de rechterlijke organisatie*, 's-Gravenhage 1998

Simons, Th.G.M., *De rechterlijke organisatie in Nederland*, Deventer 1996

Spoelman, M., *Inventaris van de archieven van het provinciaal gerechtshof in Friesland, later gerechtshof te Leeuwarden, (1837) 1838-1839 (1971) en van het parket van de Procureur-Generaal, 1838-1939 (1955)*, Leeuwarden 1992

Verheij, N., *Het systeem van de Algemene wet bestuursrecht*, Nijmegen 1995